

KOMMUNERNES UNDERSTØTTELSE AF KULTURINSTITUTIONERNES UNDERVISNING

En kortlægning af nationale erfaringer fra skoler, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer

Øvrige kortlægninger fra *Nationalt netværk af skoletjenester*:

Find *Nationalt netværk af skoletjenesters* øvrige kortlægninger på skoletjenestenetvaerk.dk/kortlaegninger.

Denne kortlægning er udarbejdet med bidrag fra de ansatte i *Nationalt netværk af skoletjenester*. Projektgruppen består af projektledere Marie Damsgaard Andersen og Maria Kangas Christensen. Find kontaktoplysninger på www.skoletjenestenetvaerk.dk/kontakt. Kortlægningen er udarbejdet for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling og Kulturministeriet.

Nationalt netværk af skoletjenester

Gyldenløvesgade 15 - 3. sal

1600 København V

kontakt@skoletjenestenetvaerk.dk

www.skoletjenestenetvaerk.dk

Forsidefoto: Ida Tietgen

FORORD

Nationalt netværk af skoletjenester har fået i opdrag fra Undervisningsministeriet og Kulturministeriet at kortlægge danske kommuners understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning, fremadrettet omtalt som skoletjenestetilbud. Kulturinstitutioner er i denne kortlægning et bredt favnende begreb dvs. museer, historiske værksteder, naturskoler, musik- og billedskoler etc. I udgangspunkt de institutioner som har et formidlingsmæssigt og pædagogisk sigte i deres virke. Kortlægningen er en erfaringsopsamling, der har til formål at afdække, hvilke skoletjenestetilbud der pågår i den enkelte kommune, deres organisering, økonomi, målgruppe for arbejdet samt fremtidige perspektiver for arbejdet.

Dataindsamlingen i denne kortlægning har været en række interviews udført pr. telefon eller som person-interview med medarbejdere i forvaltninger i de relevante kommuner, dvs. kultur-, skole/uddannelses- og børn/unge-forvaltninger, samt de til kommunen hørende kulturinstitutioner. Efterfølgende er disse interviews sammenfattet i de enkelte kortlægninger af hver enkelt kommune, se endvidere bilag 2, 1-17.

Erfaringerne fra de enkelte kortlægninger er samlet i overordnede emnegrupperinger for at beskrive understøttelsen af de skoletjenesteaktiviteter, der pt. findes i kommunerne. Materialet rummer således en struktureret tilgang til, hvilke kulturinstitutioner der understøttes, hvilke målgrupper, økonomiske og organisatoriske overvejelser samt et historisk og fremadrettet perspektiv.

De beskrevne erfaringer er tænkt som inspirationsmateriale til en række forskellige interessenter. Det være sig de kulturelle aktører, der står foran at skulle etablere eller evt. udbygge en skoletjeneste i organisationen, eller forvaltninger i kommuner, der i forlængelse af folkeskolereformen har et ønske om i højere grad at organisere det pædagogiske arbejde i kulturinstitutionerne. I begge tilfælde kan kortlægningen give inspiration til samarbejder imellem parterne, økonomiske modeller for arbejdet samt den praktiske organisering af samarbejdet imellem skole og kulturinstitution. Endelig kan kortlægningen også fungere som inspiration til skoler ved at give et indblik i, hvilke samarbejder der indgås imellem kulturinstitutioner og skoler.

Se en pixi-udgave af kortlægningen med hovedkonklusionerne på skoletjenestenetvaerk.dk.

FAKTABOKS

I foråret 2013 besluttede kulturministeren i samarbejde med børne- og undervisningsministeren at understøtte samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner. Formålet var at styrke anvendelsen af kulturinstitutionernes læringsressourcer i skolernes undervisning. Der blev i denne forbindelse etableret det 3 ½-årige, koordinerende *Nationalt netværk af skoletjenester*. *Nationalt netværk af skoletjenester* afdækker og formidler bl.a. praksis eksempler og erfaringer fra hele landet med relevans for samarbejdet mellem skoleverdenen og kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer. Dette er den første kortlægning fra *Nationalt netværk af skoletjenester*.

INDHOLD

RESUME	5
INDLEDNING	7
Baggrund	7
Formål.....	7
Leverancer	8
Tilgang og metode	8
KAPITEL 1: KOMMUNERNES UNDERSTØTTELSE AF KULTURINSTITUTIONERNES UNDERVISNING	10
KAPITEL 2: KARAKTERISTIKA I KOMMUNERNES UNDERSTØTTELSE AF KULTURINSTITUTIONERNES UNDERVISNING.....	14
Et organisatorisk perspektiv på understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning	14
Tid og modning skaber sammenhængende aktiviteter	15
Økonomisk understøttelse af kulturinstitutionerne på forskellige måder	16
Kulturrygsæk.....	16
KAPITEL 3: SAMMENFATNING AF MODELLER FOR SKOLETJENESTER	18
Helhedsmodellen.....	18
Netværksmodellen	18
Brugsgenereret driftstilskud.....	19
Tværkommunale modeller	19
Transportstøtte.....	20
Kulturrygsækmodellen	20
Pulje- og projektmodellen	20
Generelt driftstilskud.....	21
KAPITEL 4: FREMTIDIG UDVIKLING	22
KAPITEL 5: KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER.....	23
BILAG	25
Bilag 1: Kontakter	25
Bilag 2: Beskrivelser af modeller for skoletjenester	26

RESUMÉ AF KORTLÆGNINGENS KONKLUSIONER

- **Karakteristika i kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning**

Kortlægningen viser et mangfoldigt billede af, hvordan kommunerne understøtter deres lokale kulturinstitutioners undervisning, men der ses også en række karakteristika på tværs af kommuner.

Et organisatorisk perspektiv på understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning viser to grundlæggende tilgange. En centraliseret i form af de egentlige skoletjenesteorganisationer og en decentral tilgang, hvor de enkelte kulturinstitutioner etablerer egne skoletjenester.

Tid og modning er ligeledes en betydelig faktor. Der er en række eksempler på, hvordan skoletjenester, i både større og mindre kommuner, kontinuerligt har udbygget deres aktiviteter og igennem en længere årrække har etableret egentlige skoletjenester.

Den økonomiske understøttelse af kulturinstitutionerne forekommer i en række forskellige variationer og modeller, som driftstilskud, tilskud til egentlige aktiviteter, lønninger etc. Understøttelsen udgår desuden fra forskellige kommunale forvaltninger og ofte på tværs af forvaltninger.

Kulturrygsæk er desuden et begreb, der arbejdes med i flere kommuner. Konceptet er et samlet kulturelt tilbud til skoler primært med afsæt i kommunens egne kulturinstitutioner, evt. suppleret med eksterne tilbud. Kulturrygsækken udspringer ofte af kulturinstitutionerne i den enkelte kommune.

- **Modeller for skoletjenester**

På baggrund af den indhentede data i kortlægningen har det været muligt at sammenfatte casene i en række forskellige modeller for skoletjenester efterfølgende. Kommunernes understøttelse af kulturinstitutioner er ganske vist meget individuel, men ikke desto mindre kan fremhæves en række fællestræk, der kan beskrives i de følgende modeller:

Helhedsmodellen: Her er tale om både drift og bemanning af skoletjenester på kulturinstitutioner samt i udvikling og kvalitetssikring af skoletjenestetilbud.

Tværkommunale modeller: I den tværkommunale skoletjeneste er flere kommuner gået sammen om driften af en skoletjeneste. Samarbejdet kommer til udtryk i fælles finansiering og styring af aktiviteter.

Transportstøtte: Her gives støtte til transport af kommunens elever ud til udvalgte kulturinstitutioner og læringsmiljøer i forbindelse med konkrete skoletjenestetilbud.

Kulturrygsækmodellen: Kommunen har her et samlet katalog til skolerne med en række forskellige kulturtilbud. Tilbuddene kan både omfatte kommunens egne aktører og kulturinstitutioner, men også eksterne tilbud.

Pulje- og projektmodellen: En model hvor de kommunale midler formidles via fokuserede indsatser gennem projektmidler eller lignende, som læringsmiljøerne kan søge om.

Generelt driftstilskud: En model hvor de kommunale midler anvendes til egentligt driftstilskud til kulturinstitutionerne. Driftstilskuddene kan være knyttet til definerede mål eller indsatser, men uden udtrykte krav om at bestemte midler skal bruges til læringsaktiviteter.

- **Fremtidig udvikling: Større fokus på kulturinstitutionernes undervisning**

På baggrund af de indsamlede erfaringer og analyser tegner der sig et billede i forhold til den fremtidige udvikling af kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning. Som konsekvens af folkeskolereformen og den åbne skole er der en række konkrete eksempler på, hvordan de enkelte kommuner i højere grad har fået fokus på kulturinstitutionernes undervisning og vælger at prioritere og styrke området. Det sker på forskelligt niveau og med varierende grad af ressourcer, men der er en tendens på området, som peger i retning af en styrkelse af området.

INDLEDNING

Baggrund

I foråret 2013 besluttede kulturministeren og børne- og undervisningsministeren at understøtte skolers og kulturinstitutioners samarbejde med henblik på at styrke anvendelsen af kulturinstitutionernes læringsressourcer i skolernes undervisning. Det blev vedtaget at etablere et koordinerende netværk af skoletjenester i en periode på tre år, *Nationalt netværk af skoletjenester*. Det blev endvidere besluttet, at netværket primært skulle fokusere på samarbejdet imellem museer og grundskoler og på sigt skulle integrere et bredere udsnit af dagtilbud og undervisnings- og kulturinstitutioner.

Som en del af opdraget i *Nationalt netværk af skoletjenester* indgår også at afdække og formidle praksiseksempler og erfaringer herunder også nationale kortlægninger. Denne kortlægning om kommunal understøttelse af kulturinstitutioners undervisning er den første kortlægning, som er gennemført i regi af *Nationalt netværk af skoletjenester*.

Kortlægningen har til formål at være inspirationsmateriale for aktører, kommunale og kulturinstitutioner, der arbejder med udvikling af nye tilbud og modeller for samarbejde.

Derudover har denne kortlægning også været et redskab for de lokale koordinatører i Nationalt netværk af skoletjenester i forhold til at få et struktureret overblik over aktiviteter i deres respektive regioner.

Formål

Formålet med denne kortlægning er at synliggøre kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning. Der findes en række forskellige tilgange til dette område, og nedenstående kortlægning er et forsøg på at strukturere disse samt, i det omfang det er muligt, at identificere egentlige modeller/former for organisering af skoletjenester. Igennem kortlægningen er det yderligere et mål at kunne inspirere til fremtidige samarbejder og modeller imellem kommuner herunder skole- og kulturforvaltninger, kulturinstitutioner og grundskoler.

Med udgangspunkt i de beskrevne modeller kan denne kortlægning give inspiration inden for forskellige definerede temaer:

- Hvilke organiseringer imellem kommuner og kulturinstitutioner kan identificeres, og hvilke fordele og ulemper har de forskellige typer af organiseringer?
- Hvilke kulturinstitutioner udbyder skoletjenestetilbud, og hvem er målgruppen for institutionernes tilbud?
- Hvilke økonomiske understøttelser af kulturinstitutionerne kan identificeres?
- Endvidere belyses organisering. Både på det kommunale, forvaltningsmæssige niveau, herunder også eventuelle definerede mål for arbejdet, og i forhold til det operative niveau for kulturinstitutionen.

Leverancer

Kortlægningen er udmøntet i følgende leverancer:

- En erfaringsopsamling (rapport) på baggrund af indsamling og analyse af data fra udvalgte kommuner, forvaltninger, kulturinstitutioner og skoler. Hertil knytter sig i alt 17 bilag, som udgør den enkeltstående kortlægning af hver kommune.
- Modeller for skoletjenester.
- Overvejelser over kommunal understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning og fremadrettede muligheder for dette felt.

Tilgang og metode

Data er indsamlet via interviews foretaget af de lokale koordinatore, som varetager netværksopgaver i henholdsvis Sydvest- og Sønderjylland, Sydøstjylland, Fyn og Øhavet, Midtjylland og på Sjælland. Til kortlægningen af den enkelte kommune har der været interviewet en række personer med tilknytning til de relevante kulturinstitutioner, tilknyttet ledelse og/eller formidling, den pågældende kommunes forvaltningsansvarlige på området samt i nogle tilfælde også personer med tilknytning til skolerne.

I valget af kommuner til at indgå i kortlægningen har det været hensigten af få et bredt spekter af kommuner og skoletjenester repræsenteret. Der er således både større og mindre kommuner i kortlægningen, kommuner med skoletjenester med lang historie og kommuner, der er i opstartsfasen af at etablere tilbud. Kortlægningen er dog ikke afdækkende, hvorfor der vil være mange kommuner med relevante erfaringer, som det ikke har været muligt at medtage i denne sammenhæng.

Eksempelsamlingen omfatter følgende kommuner:

- Aalborg Kommune
- Aarhus Kommune
- Esbjerg Kommune
- Fredensborg Kommune
- Fredericia Kommune
- Norddjurs Kommune
- Kerteminde Kommune
- Randers Kommune
- Skanderborg Kommune
- Svendborg Kommune
- Thisted Kommune
- Varde Kommune
- Vejen Kommune
- Vesthimmerlands Kommune
- Viborg Kommune

Samt de følgende kommunesamarbejder

- Kulturtjenesten (Lolland, Guldborgsund og Vordingborg kommuner)
- Skoletjenesten på Sjælland (København og Frederiksberg kommuner samt øvrige kommuner i Region Hovedstaden og Region Sjælland)

Det er i kortlægningen tilstræbt at få et indblik i de enkelte kommuners understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning, men det er ikke desto mindre vigtigt at understrege, at der er en vis variationsgrad i materialet.

Dette beror på flere forhold. Kommunerne har ikke de samme tilgange i forhold til organisering af samarbejdet imellem kulturinstitutioner og skoler, hvilket giver et forskelligartet perspektiv på opgaverne.

Endvidere er der en betydelig bredde i kulturinstitutionerne og deres tilgang til samarbejdet med skoler, hvilket også giver et forskelligartet syn på samarbejdet med skoler og kommuner og på de læringsmæssige opgaver som helhed.

Kortlægningen af kommunerne er foretaget i perioden maj til september 2014. For mange kommuner har man, netop som kortlægningen har pågået, været i en proces, hvor man er i gang med at implementere den åbne skole. Dermed er de aktiviteter, som er beskrevet i denne rapport, også flere steder under revision og fortsat forandring.

KAPITEL 1: KOMMUNERNES UNDERSTØTTELSE AF KULTURINSTITUTIONERNES UNDERVISNING

I kortlægningen af kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning er der på tværs af kommuner set på en række overordnede emner. Emnerne er valgt for at give et overordnet perspektiv på relationen imellem kommune og kulturinstitution samt for at belyse sidstnævntes tilbud til skoler. Nedenstående er en gennemgang af de forhold, der er observeret i kortlægningen.

Hvem indgår i modellen?

I denne del af kortlægningen har de adspurgte kommuner defineret, hvilke af de af kommunens kulturinstitutioner, der udbyder forskellige former for skoletjenestetilbud til de forskellige målgrupper i kommunerne, der understøttes af kommunale midler. Der er primært fokus på de kommunale tilbud, men i visse tilfælde, hvor fx skoletjenestetilbud er samlet i pakker, indgår også tilbud fra andre aktører end de rent kommunale.

Der kan på tværs af kortlægningerne observeres et bredt udvalg af kunst-, kultur- og naturhistoriske museer, oplevelsescentre, observatorier, folkekirke-skoletjenester, zoologiske haver, naturskoler, lokalarkiver, teatre, musik-, billed- og kulturskoler, idrætsfaciliteter, akvarier, varme/vand/forsyningsanlæg samt erhvervsvirksomheder og enkelte private aktører.

Selvsagt er alle disse tilbud ikke tilgængelige i alle kommuner, og der er ikke overraskende en sammenhæng imellem kommunernes størrelse og omfanget af kulturinstitutioner, dvs. jo større kommune, jo flere kulturinstitutioner.

Analysen viser, at der er tale om unikke organiseringer af skoletjenestetilbud, og der er således ikke klare sammenhænge imellem, hvilke skoletjenestetilbud der udbydes, hverken på tværs af kommuner eller på tværs af kulturinstitutioner. I enkelte kommunale sammenhænge er der af den pågældende kommune sat en overordnet ramme for arbejdet for den enkelte institution, typisk i form af arbejde med en prædefineret målgruppe eller en forventning om omfanget af besøg på de pågældende institutioner. Eksempelvis har man i Vejen Kommune et ønske om, at kommunens skoleelever besøger Orion Planetariet mindst tre gange i deres skoletid. I andre kommuner er omfanget af og målgruppen for skoletjenestetilbud individuelt defineret af den enkelte kulturinstitution, som det fx er tilfældet med Randers Kommune.

Målgruppe

I forhold til målgrupper, så har alle de adspurgte kommuner som minimum igennem en eller flere kulturinstitutioner etableret eksterne skoletjenestetilbud til deres grundskoler. I enkelte kommuner ses en specifikation i forhold til omfanget, eksempelvis at tilbud kun udbydes bestemte niveauer eller specifikke årgange i de lokale skoler. Kerteminde Kommune og Skanderborg Kommune arbejder eksempelvis begge med 3.-6. klasser i deres forløb. Ligeledes optræder dagtilbud i 11 af de 18 kommuner.

I enkelte kommuner ses også, at kulturinstitutionernes udbud af tilbud til kommunens skoler er begrænset i omfang. Man vælger således at begrænse omfanget af aktiviteter ud fra, hvad man vurderer at have ressourcer til hos den pågældende institution. Andre institutioner har omvendt større kapacitet på området og modtager ud over kommunens egne elever også elever fra andre kommuners skoler, eventuelt imod

betaling for benyttelse af tilbuddet. Eksempelvis arbejder man i Fredericia Kommune med en ordning, hvor elever fra andre kommuner kan lave aftaler med kommunens institutioner imod betaling.

Derudover ses, at en række af egentlige skoletjenesteorganisationer, dvs. de organisationer, der har de kommunale skoletjenestetilbud samlet i én organisation, også udbyder kurser og videreuddannelse af de pædagogiske aktører, dvs. lærere, pædagoger og formidlere. De egentlige skoletjenesteorganisationer har typisk også større kapacitet, både organisatorisk og økonomisk, og kan derfor lettere løfte sådanne opgaver.

Økonomi

Den økonomiske del af kortlægningen viser et temmelig forskelligartet billede af kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning. Der er kommuner, som alene understøtter kulturinstitutionerne i form af tilskud til drift af selve institutionen. Der er i dette tilskud oftest en forventning om, at institutionen stiller ressourcer til rådighed til kommunens pædagogiske institutioner i et ikke nærmere specificeret omfang.

Der er i en række kommuner også forskellige former for støtte og tilbud, som er målrettet institutionernes undervisning. Det kan være i form af specificeret tilskud til sådanne aktiviteter, hvor den enkelte institution selv forvalter anvendelsen af tilskuddet, dog under forudsætning af at det anvendes til undervisning. En anden anvendt model, der blandt andet ses i Fredericia, Fredensborg og Viborg kommuner er tilskud til ansættelse af personale, enten fuldtids eller deltids, der varetager institutionens undervisning eller varetager en samlet organisering af tilbud.

Der findes også eksempler, hvor kommunernes midler ikke direkte understøtter undervisning, men i stedet finansierer transporten af elever til institutionen.

Yderligere er der tilskud til og i nogle tilfælde drift af centrale enheder, der varetager kommunens eller i nogle tilfælde flere kommuners organisering af kulturinstitutionernes tilbud, dvs. egentlige skoletjenester. Der er en række eksempler på mindre kommuner, der har specifikke ansættelser til dette arbejde, og som er i tæt samarbejde med et mindre antal institutioner i den pågældende kommune, eksempelvis Norddjurs Kommune. I større kommuner er det et mere komplekst netværk og et langt større antal institutioner, og det økonomiske tilskud fra kommunerne vil ofte involvere en række forskellige forvaltninger.

Endelig er der eksempler på kommuner, der indgår samarbejde på tværs af kommunegrænserne og i fællesskab etablerer egentlige skoletjenester som organisatoriske enheder eksempelvis Skoletjenesten på Sjælland og Kulturtjenesten.

Organisering

I kortlægningen synliggøres organiseringen på forskellige niveauer. Dels et forvaltningsperspektiv, der beskriver kommunens organisering af understøttelsen af kulturinstitutionerne, og dels kulturinstitutionernes egen interne organisering i forhold til samarbejde med pædagogiske institutioner og andre kulturinstitutioner i kommunen.

I forhold til de kommunale forvaltningers organisering af understøttelsen af kulturinstitutionernes undervisning knytter det i en række kommuner an til kulturforvaltningen, der varetager den øvrige støtte til

kommunens kulturaktører. I langt de fleste af de kortlagte kommuner er aktiviteterne således knyttet an til kulturforvaltningen, dog ikke naturcentre og lignende (som også er omfattet i denne kortlægning), som typisk understøttes af en teknik- og miljøforvaltning.

I enkelte kommuner varetages skoletjenestetilbud af skoleforvaltningen. Her ses understøttelsen typisk direkte i relation til undervisning og ikke som del af det samlede tilskud til kulturinstitutionerne.

Der er endvidere flere eksempler på tværgående organiseringer, hvor flere forvaltninger er sammen om at definere kulturinstitutionernes aktiviteter i forhold til læring og skoler, eksempelvis i Varde Kommune, hvor tilbuddet Natur, Kultur og Sundhed er organiseret af en styregruppe på tværs af forvaltninger.

På institutionsniveau er det et meget forskelligartet billede, der tegner sig. Der findes generelt ikke nogen egentlig formuleret strategi på området fra forvaltningerne. Dette varetages af institutionerne selv. Der er således et bredt spekter i forhold til omfanget af organisering. Fra den enkelte kulturinstitution med stærkt begrænsede ressourcer og personale, der kun varetager undervisning på opfordring udefra, til de egentlige organiserede skoletjenester, der specifikt varetager denne opgave med omfattende og udadvendte aktiviteter.

Mål

De mål, der afdækkes i kortlægningen, er defineret som politiske eller forvaltningsbestemte mål for det arbejde, der knytter sig til kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning.

I enkelte af de kortlagte kommuner er der fastsat helt konkrete mål for omfang, dvs. antal af besøg eller lignende, eller for indhold i form af besøg på specifikke institutioner.

Men det er meget få kommuner, der er så konkrete i deres målsætning, og det er overvejende i de mindre kommuner, at denne type målsætning ses.

For en lang række af de øvrige kommuner i undersøgelsen gælder det, at der er sat en række overordnede politiske mål for området. Der er således i en række af de undersøgte kommuners politikker og strategier indskrevet en hensigt om et samspil imellem skoler og kulturlivet. Hvordan dette samarbejde så i øvrigt udmøntes konkret, er ikke nærmere defineret i de enkelte politikker.

Historik

Historikken omkring de enkelte kommuner er meget forskelligartet, og de aktiviteter, der pågår i den enkelte kommune, er resultatet af en række processer, som er unikke fra kommune til kommune. Der er dog visse fællestræk på tværs af kommunerne.

De kommuner, som har større og mere organiserede skoletjenester, har typisk også en længere historik. Skoletjenesterne er startet som et samarbejde mellem få parter, men er kontinuerligt vokset og blevet udbygget til at rumme langt flere tilbud og være en central indgang for kommunens institutioner. Eksempelvis ses en sådan udvikling bl.a. i Esbjerg Kommune og hos Skoletjenesten på Sjælland.

Katalysatoren for etableringen af skoletjenesterne har været et samspil mellem forvaltningernes interesser i at understøtte og kulturinstitutionernes interesse i at udvikle undervisning. Det har givet nogle nære og

konkrete samarbejder, hvor der har været rum for at udvikle samarbejdsrelationer mellem skoler og kulturinstitutioner.

I kommuner, hvor der ikke er egentlige skoletjenester, organiserer de enkelte institutioner selv opgaverne decentralt. De fleste af disse kommuner er mindre kommuner med et begrænset antal kulturinstitutioner og færre skoler, hvor de strukturelle og organisatoriske opgaver har været lettere at løfte decentralt.

Fremtidsperspektiver

De enkelte kommuner er blevet bedt om at vurdere området i et fremtidigt perspektiv, hvilket naturligvis må blive en subjektiv vurdering, da den enkelte kommunes udvikling er afhængig af en lang række faktorer. En lang række af kommuner peger på en udbygning eller styrkelse af nuværende praksis på området, dvs. flere skoletjenestetilbud, flere kulturinstitutioner inkluderet i samarbejdet, en udvidelse af den aktuelle målgruppe eller tilsvarende. Der synes således at være en generel forventning om vækst på dette område, uafhængigt af hvilket udgangspunkt kommunen har i forhold til etableret samarbejde imellem kulturinstitutioner og undervisningsinstitutioner.

Derudover gælder endvidere for langt de fleste af de adspurgte kommuner, at de i et eller andet omfang tænker folkeskolereformen og i særdeleshed den åbne skole ind i de fremtidige perspektiver for kommunens understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning. En række kommuner nævner, at den fremtidige understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning i høj grad skal tænkes sammen med en strategi for åben skole og en forstærket dialog imellem kulturinstitutioner og skoler som et fremtidigt mål.

KAPITEL 2: KARAKTERISTIKA I KOMMUNERNES UNDERSTØTTELSE AF KULTURINSTITUTIONERNES UNDERVISNING

Kortlægningen af de 17 kommuner og kommunesamarbejder viser et meget mangfoldigt billede af, hvordan kommunerne understøtter deres lokale kulturinstitutioners undervisning. Understøttelsen i den enkelte kommune er således resultatet af en kompleks proces, der er unik for hver enkelt kommune. Men sammenholdes de kortlagte kommuner på tværs, tegner der sig ikke desto mindre et billede af fællestræk og karakteristika, der er gældende for en række kommuner og kulturinstitutioner. Disse er dog på ingen måde entydige og skarpt definerede, men kan observeres i varierende grad ved de kortlagte kommuner. Ikke desto mindre er de væsentlige observationer i den overordnede forståelse af udviklingen af den kommunale understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning.

Et organisatorisk perspektiv på understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning

Ser man organisatorisk på de skoletjenestetilbud, som udbydes af kommunernes kulturinstitutioner, så viser kortlægningen, at der helt grundlæggende findes to forskellige tilgange: den centraliserede og den decentraliserede.

De centrale tilgange er karakteriseret ved de egentlige skoletjenesteorganisationer.

Skoletjenesteorganisationerne varetager langt de fleste skoletjenestetilbud, der er tilknyttet kommunens institutioner. Derudover tilbyder de i nogle tilfælde, som med ULF i Aarhus og Skoletjenesten på Sjælland, også kursusvirksomhed og lignende for skolerne i tilknytning til den pågældende skoletjeneste.

Den decentrale tilgang er, hvor de enkelte kulturinstitutioner etablerer egne skoletjenester og agerer enkeltvis og kun på vegne af den undervisning, som de selv udbyder. Hvor de organiserede skoletjenester især findes i de større byer, så er de institutionsforankrede skoletjenester, dvs. den decentrale tilgang, at finde i de fleste mindre og mellemstore kommuner.

Sidstnævnte tilgang er en funktionel og praktisk model for den enkelte kulturinstitution. Den er uafhængig af kommunale samarbejdsrelationer og knytter sig tæt til den enkelte kulturinstitutionens generelle virke og er fleksibel i forhold til behov og ønsker fra de omgivne skoler.

De centrale modeller har omvendt fordel i betydelige ressourcer og hermed også de fornødne ressourcer til at kunne organisere kommunikationen til skolerne. Igennem denne organisering er de centrale modeller også med til at skabe mulighederne for synergi og sammenhæng i de forskellige kulturinstitutioners skoletjenestetilbud.

Netop synlighed af tilbud og kommunikation med skolerne er et gennemgående punkt, som fremhæves som en udfordring i en række af kortlægningerne. Det, at sikre en løbende dialog med de lokale skoler og gøre dem bekendt med de forskellige skoletjenestetilbud, er en udfordring for mange kulturinstitutioner rundt om i kommunerne. I de kommuner, der ikke arbejder med centrale skoletjenester, vil der i nogle tilfælde være en udfordring i forhold til at skabe kontakt mellem kulturinstitutionen og de skoler, til hvem der laves undervisning.

Tid og modning skaber sammenhængende aktiviteter

I undersøgelsen ses en række eksempler på kommuner, både større og mindre, som har etableret egentlige organiserede skoletjenester. Skoletjenesten på Sjælland og ULF i Aarhus er eksempler fra de største kommuner, og fra mindre, undersøgte kommuner kan blandt andet nævnes Skanderborg og Norddjurs. Der er således betydelige forskelle i kommunestørrelser og i de opgaver og målgrupper, de forskellige skoletjenester løser, men de undersøgte skoletjenester har et fællestræk ved, at de som organisationer har haft en lang modningsperiode. De aktiviteter, der pågår i skoletjenesterne, er et resultat af længere tids kontinuerligt samarbejde imellem kulturinstitutioner og skoler, og af at skoletjenesten som organisation gradvist påtager sig flere opgaver inden for den pågældende kommune og derigennem bliver central for formidling af skoletjenestetilbud.

Esbjerg Kommune er et eksempel på, hvordan et sådant forløb udvikler sig, og hvordan skoletjenesten som organisation etablerer sig over en længere årrække. I Esbjerg Kommune havde forskellige kulturhistoriske og naturfaglige institutioner over en lang periode et samarbejde omkring undervisning, hvilket resulterede i, at Esbjerg Kommune etablerede en egentlig skoletjenesteorganisation i 1993. Skoletjenesten i Esbjerg fungerer i dag centralt for kommunens aktiviteter på området og er ikke længere begrænset til de naturfaglige aktiviteter, men inkluderer også skoletjenestetilbud på mange af kommunens kulturinstitutioner.

Skoletjenesten på Sjælland er et eksempel på, hvordan flere kommuner kan samles i en skoletjenesteorganisation. Det, der begyndte som et snævert samarbejde mellem en kulturinstitution og en forvaltning, blev til en egentlig organisering med involveringen af to kommuner og tre amter og kulturinstitutioner fra disse. Efter amternes nedlæggelse er kommunerne fra to regioner nu involveret i en organisering, der favner 46 kommuner og mere end 20 kulturinstitutioner.

Skolen i Virkeligheden i Fredensborg Kommune er et andet eksempel på, hvordan et forløb udvikler sig. Her etableres aktiviteterne som en række projekter tilknyttet skolerne, blandt andet Haver til Maver, og de aktiviteter etablerer et grundlag for videre samarbejde med skolerne på en række forskellige områder. I dag omfatter Skolen i Virkeligheden en lang række tilbud, ikke kun fra de kommunale institutioner, men også fra private aktører.

Kulturtjenesten er et eksempel på, hvordan en organisering udviklede sig fra et samarbejde mellem to kulturinstitutioner. Med involveringen af forvaltningerne fra to kommuner udvikledes Kulturtjenesten over en 3-årig periode. Ved projektets ophør var organiseringen modnet til at kunne rumme endnu en kommune og overgå til organisering som en forening, hvor både forvaltninger, kulturaktører og kulturambassadører er repræsenteret og har ejerskab.

Både Skolen i Virkeligheden og Kulturtjenesten har udviklet sig over tid, men det gælder dog for begge tilfælde, at der har været stor kommunal opbakning, der har medvirket til, at projekterne har kunnet udfolde sig.

Modningen og den gradvise opbygning af aktiviteterne har således været essentiel for at etablere de nævnte skoletjenester, som de ser ud i dag. Etableringen af skoletjenesterne er således også sket på to niveauer. Et niveau hvor det praktiske og logistiske i forhold til at etablere relationer imellem kulturinstitutioner og skoler danner basis for skoletjenestens egentlige virke. Dernæst har der også været en proces, hvor den enkelte kommune har taget ejerskab og understøttet skoletjenesten som organisation og

dermed givet basis for et fortsat virke.

Men som eksemplerne med Skolen i Virkeligheden og Kulturtjenesten, så er det også muligt at nå meget langt på relativt kort tid med central kommunal opbakning og bevidst prioritering af området.

Økonomisk understøttelse af kulturinstitutionerne på forskellige måder

Kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning er, som det også fremgik tidligere, meget heterogen. Den økonomiske understøttelse udgår fra forskellige kommunale forvaltninger og i nogle tilfælde fra samarbejder på tværs af forvaltninger.

Der forekommer tilskud direkte til den enkelte kulturinstitutioners undervisning. Der findes driftstilskud til egentlige skoletjenesteorganisationer, der varetager en samlet opgaveportefølje og en betydelig medarbejderstab. Der er kommuner, der arbejder med tilskud, som er særligt afsat til aflønning af medarbejdere, der varetager kulturinstitutionernes undervisning. Endelig er der også kommuner, eksempelvis Norddjurs, der understøtter skoletjenestetilbuddene med et tilskud til transport af skoleelever ud til kulturinstitutionerne. Der er således en mangfoldighed af muligheder og modeller i forhold til at understøtte kulturinstitutionernes undervisning.

Hvordan den enkelte kommune er nået frem til deres form for økonomiske understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning, fremgår ikke af kortlægningerne og er naturligvis en kompleks proces, der er helt individuel fra kommune til kommune. Men netop diversiteten i de økonomiske understøttelser illustrerer også, at der er tale om meget individuelle modeller, hvor sigtet med understøttelsen har været at skabe en funktionel model baseret på den enkelte kommunes og kulturinstitutioners behov. Dermed ses også en stor bredde i mulighederne for kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning. Der er ikke én model eller én tilgang, men en variation af muligheder afstemt efter behov og kommunens øvrige rammer.

Kulturrysæk

Flere kommuner arbejder med forskellige modeller af kulturrysække eller lignende modeller. Konceptet i kulturrysækken er et samlet udbud til skoler evt. defineret i forhold til bestemte årgange, hvor kommunen tilbyder en række kulturtilbud som et samlet katalog.

I de fleste modeller tager tilbuddene udgangspunkt i kommunens egne kulturinstitutioner, men ikke nødvendigvis. Der er også eksempler på en model med tilbud, der både bruger kommunale og eksterne aktører. Kulturrysækken ses i forskellige variationer, og blandt de kortlagte kommuner findes de blandt andet i Svendborg og Varde.

I Varde Kommune arbejder man med en kulturrysæk, der tilbyder aktiviteter til skolerne, men organiseret således at der til hvert klasseniveau på skolerne knytter sig forskellige kulturelle aktiviteter.

Svendborg Kommune arbejder bl.a. med en kulturel miniryksæk, der organiseres af kommunens bibliotek, og som tilbyder en lang række aktiviteter til kommunens skoler. For nuværende har den kulturelle

minirygsæk ikke formelt indbygget elementer af læring, men kommunen selv ser den som en oplagt platform for fremtidige aktiviteter under åben skole.

Kulturrygsække har været iværksæt i en række kommuner og har været aktive inden folkeskolereformen og er ikke i udgangspunkt tænkt som et skoletjenestetilbud. Selve konceptet omkring en lokal kulturrygsæk er ofte udsprunget af de forskellige kulturelle aktører i kommunen som en mindre aktivitet og vokset videre derfra til at blive et egentligt samlet tilbud understøttet af den pågældende kommune. I flere af de kortlagte kommuner er kulturrygsækkene således tænkt sammen med den egentlige kommunale strategi/politik på børne- og ungeområdet som en aktivitet, der skal være med til at synliggøre kommunens ressourcer på det kulturelle område for børn og unge.

Kulturrygsække er i udgangspunkt defineret som kulturelle tilbud og oplevelser for skolernes elever og ikke som et eksternt skoletjenestetilbud, men som også Svendborg Kommune fremhæver i forbindelse med kortlægningen, er dette et oplagt udviklingsemne for kommunen.

Som tidligere anført er der en mulig udfordring i synliggørelsen af kulturinstitutionernes undervisning i forhold til skolerne samt organiseringen af mødet imellem kulturinstitutionerne og skolerne. I forhold til kulturrygsækken er netop disse opgaver løftet, og der findes den nødvendige organisering i form af en etableret logistik og praksis imellem skoler og kulturinstitutioner, hvorfor kulturrygsækken i de kommuner, der har den, vil være en nærliggende platform at arbejde videre ud fra.

KAPITEL 3: SAMMENFATNING AF MODELLER FOR SKOLETJENESTER

De undersøgte kommuners måder at understøtte kulturinstitutionernes undervisning på er individuelt meget forskellige. De enkelte træk kan dog inspirere til at identificere nogle idealtypiske modeller for, hvordan den kommunale understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning kan udmøntes. I det følgende er de forskellige træk og karakteristika sammenfattet til egentlige modelbeskrivelser. Modellerne benævnes her skoletjenester, men omfatter også organiseringer, der ellers betegnes kulturtjenester eller læringstjenester, idet der ikke er nogle entydige træk, der adskiller de tre fra hinanden.

De nedenstående modeller er ikke identiske med de enkelte kommuners modeller, men samler nogle træk på tværs. De faktiske løsninger i kommunerne er ofte en kombination af flere af de nedenstående modeller.

Helhedsmodellen

I helhedsmodellen indgår skoletjenesten i både drift og bemanning af kulturinstitutionernes undervisning samt i udvikling og kvalitetssikring af skoletjenesteaktiviteter. Endvidere varetager skoletjenesten inddragelse af og kommunikation med brugerne.

Fordelen ved en sådan model er, at pædagogiske kompetencer og kvalitet kan udvikles over tid, fordi der kan skabes tætte koblinger mellem drift og udvikling. Ligeledes kan der sikres en stor udnyttelse af undervisningen, fordi der er en tæt relation til brugerne.

Ulempen ved sådan en model er, at engagementet i driften gør, at modellen er forholdsvis omkostningstung. Samtidig kan forskellige vilkår være en udfordring i forhold til de læringsmiljøer, der ligger uden for dens egen driftsramme.

Kobling til eksemplerne: De indsamlede eksempler viser, at en sådan model ofte kræver udvikling over en lang årrække og ofte er startet som en mindre enhed, der med tiden har vokset sig større med flere kulturinstitutioner. Til denne model kan særligt findes inspiration hos Myrthue i Esbjerg, Skoletjenesten i Aalborg og Skoletjenesten på Sjælland.

Netværksmodellen

I netværksmodellen sørger skoletjenesten for at opbygge netværk mellem eksisterende decentrale skoletjenester og skabe dialog mellem brugerne og kulturinstitutionerne. Endvidere understøtter skoletjenesten kvalitetssikring af kulturinstitutionernes undervisning gennem afholdelse af arrangementer og facilitering af møder mellem brugerne og læringsmiljøerne.

Fordelen ved denne model er, at der skabes kobling mellem allerede eksisterende aktører, og at der dermed kan skabes synergi og merværdi af eksisterende decentrale skoletjenester. Endvidere vil frivilligheden sikre en relevans for de deltagende parter.

Ulempen ved denne model er den manglende forpligtelse, der bl.a. gør det vanskeligt at arbejde systematisk med kvalitetssikring. Således støtter denne model primært de parter, der af sig selv prioriterer

området, og tilføjer ikke ressourcer til den konkrete udvikling af nye decentrale skoletjenester og nye skoletjenestetilbud.

Kobling til eksemplerne: Mange af eksemplerne kan give inspiration til denne model. Særligt kan dog nævnes ULF i Aarhus, Kulturtjenesten, Myrthue i Esbjerg og Skoletjenesten på Sjælland.

Brugsgenereret driftstilskud

I denne model indgår kommunen aftale med en række kulturinstitutioner om, at kommunen kan dække (nogle) udgifter ved afholdelsen af den konkrete undervisning. Rammerne for, hvordan midlerne udløses, kan variere, men er bundet til den faktiske brug af kulturinstitutionerne.

Fordelen ved denne model er, at den er forholdsvis billig for kommunen, og den sikrer, at eksisterende læringsmiljøer får et økonomisk incitament til at stille deres læringsressourcer til rådighed.

Ulempen er, at den kun kan fungere, hvis kulturinstitutionerne selv varetager den grundlæggende pædagogiske udvikling og drift. Samtidig rummer den i sig selv ingen kvalitetsmarkører ud over brugernes tilfredshed.

Kobling til eksemplerne: Til denne model kan findes inspiration i fx Skanderborg og Varde.

Tværkommunale modeller

I de tværkommunale skoletjenester er flere kommuner gået sammen om driften af en central skoletjeneste. Samarbejdet kommer til udtryk i fælles finansiering og styring samt i skoletjenestens virkeområde.

Fordelen ved en sådan skoletjeneste er den gensidige forpligtelse på tværs af kommuner, hvilket kan sikre kontinuitet og fastholde et fagligt fokus på tværs af politiske interesser. For kulturinstitutionerne kan den større volumen muliggøre faglig sparring med lignende kulturinstitutioner på tværs af kommunegrænser.

Ulempen ved en sådan model kan være en større afstand mellem skoletjenesten og de lokale kulturinstitutioner og den manglende mulighed for at understøtte enkelt-kommunale initiativer.

Kobling til eksemplerne: Til denne model kan findes inspiration i Kulturtjenesten og Skoletjenesten på Sjælland.

Transportstøtte

I denne model organiseres og gives støtte til transport af kommunens elever ud til udvalgte kulturinstitutioner. Transporten er koblet til booking af konkrete skoletjenestetilbud.

Fordelen ved en sådan model er, at den sikrer skolernes mulighed for at komme ud til kulturinstitutionerne. I nogle områder vil en sådan støtte have stor betydning for skolernes reelle mulighed for at anvende kulturinstitutionernes skoletjenestetilbud.

Ulempen er, at midlerne ikke bruges til det pædagogiske arbejde.

Kobling til eksemplerne: Til denne model kan der findes inspiration i Norddjurs skoletjeneste og Skoletjenesten i Aalborg.

Kulturrygsækmodellen

I denne model har kommunen samlet et katalog til skolerne med en række forskellige kulturtilbud evt. defineret i forhold til bestemte årgange. Tilbuddene kan både omfatte kommunens egne aktører og kulturinstitutioner såvel som eksterne tilbud.

Fordelen er, at kommunen har engageret sig i mødet mellem skolerne og kulturverdenen, og at der er etableret kommunikationskanaler mellem de to.

Ulempen er, at tilbuddene i kulturrygsækmodellen i udgangspunktet er tænkt som kulturelle tilbud og derfor ikke nødvendigvis er reelle skoletjenestetilbud med et læringsfokus. Samtidig er de lokale kulturinstitutioner ikke altid repræsenteret i kulturrygsækken.

Kobling til eksemplerne: Til denne model kan findes inspiration i fx Varde og Svendborg.

Pulje- og projektmodellen

I denne model udmøntes de kommunale midler i fokuserede indsatser gennem fx puljemidler eller projekter, som kulturinstitutionerne kan søge eller indgå i.

Fordelen er, at kommunen kan målrette indsatser inden for de områder, den ønsker at udvikle, og således skabe synlighed og synergi mellem flere indsatser.

Ulempen er, at modellen ikke støtter kulturinstitutionerne i deres daglige drift af skoletjenestetilbud og således kan motivere læringsmiljøerne til enkeltstående aktiviteter frem for kontinuerlig indsats på området.

Kobling til eksemplerne: I stort set alle eksemplerne stilles der på den ene eller anden måde projekt- og puljemidler til rådighed for de enkelte kulturinstitutioner. Der er dog stor forskel på, hvor meget disse indsatser fylder i de konkrete eksempler.

Generelt driftstilskud

I denne model udmøntes de kommunale midler til området i de driftstilskud, der gives til kulturinstitutionerne. Driftstilskuddene kan akkompagneres af forventninger om særlige mål eller indsatser, men der er ingen krav om, at bestemte midler skal bruges til undervisning.

Fordelen er, at kulturinstitutionerne selv kan prioritere midlerne og således selv vurdere, hvordan indsatser på læringsområdet bedst spiller sammen med institutionens øvrige drift.

Ulempen er, at prioriteringen af området er ret usikker, da forventninger og krav på andre områder eller interne prioriteringer kan gøre, at der ikke afsættes ressourcer til undervisning.

Kobling til eksemplerne: Alle kommuner yder gennem generelle driftstilskud støtte til de lokale kulturinstitutioner. Hvor stor vægt, der lægges i tilskuddet på understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning, varierer væsentligt fra kommune til kommune. Inspiration til, hvordan det kan se ud, når det prioriteres højt, kan findes i fx Vejen Kommune og Thisted Kommune.

KAPITEL 4: FREMTIDIG UDVIKLING

Under selve kortlægningen var folkeskolereformen først ved at blive implementeret i de fleste kommuner, og kun meget få af de adspurgte kommuner havde konkrete erfaringer i forhold til reformen. Men selvom arbejdet omkring folkeskolereformen var i stadig udvikling i kommunerne, så pegede en række af kommunerne på især den åbne skole og specifikt relationen til kulturinstitutioner som et område, der ville se en betydelig udvikling.

Enkelte af de kortlagte kommuner imødegår allerede under kortlægningsperioden, dvs. maj til september 2014, meget aktivt den åbne skole og brugen af kulturinstitutionernes skoletjenestetilbud. Det ses således primært som en styrket praksis på forskellige områder, men i nogle tilfælde også som en større satsning og tilførsel af flere ressourcer til området.

Som eksempel på denne styrkelse af praksis ses Aalborg Kommune. Kommunen ser i forhold til den kommende reform et behov for et mere samlet overblik over kulturinstitutionernes læringstilbud og har valgt at samle de relevante kulturinstitutioner på ét website, playtool.dk. Al kontakt til institutionerne om aktiviteter sker stadig via kulturinstitutionerne selv, men websitet playtool.dk tilbyder en samlet formidling af alle relevante aktiviteter og dermed én indgang for skoler og daginstitutioner.

Viborg Kommune er ligeledes et eksempel på denne udvikling. Viborg Kommune har et betydeligt antal kulturinstitutioner og forskellige individuelle skoletjenesteaktiviteter tilhørende de enkelte institutioner, men har historisk set ikke haft én central indgang til disse aktiviteter. Men med etableringen af sekretariatet Kulturelt LæringsCenter Viborg (KLC Viborg) i 2014 har man samlet alle skoletjenestetilbud via én indgang og etableret et sekretariat til at varetage opgaven. Etableringen af KLC Viborg er en del af en samlet kommunal strategi, der skal løfte de eksterne kulturelle kulturinstitutioners undervisning i forhold til reformen. KLC Viborg er således finansieret af kommunen med både midler til et egentligt sekretariat og midler (formidlet via skolerne) til at varetage transporten af eleverne til kulturinstitutionerne.

I Vejen Kommune arbejder man ligeledes med at forberede kommunen til den åbne skole. Kommunen har et mindre antal kulturinstitutioner, som der ydes tilskud til, men har historisk set ikke haft nogen egentlig organisering af skoletjenesteområdet. Kommunens deltagelse i projektet "En længere og mere varieret skoledag" (forår 2014) har synliggjort de udfordringer, der er i forhold til at etablere et kontinuerligt samarbejde imellem skolerne og kulturinstitutionerne, og der er fra kommunal side taget initiativ til et mere formaliseret samarbejde imellem de to aktører.

Ud over de konkrete tilbud, som allerede under kortlægningen kunne ses i kommunerne, fremhæver en række kommuner i deres vurdering af fremtidsperspektiverne, at de ser kulturinstitutionerne spille en større rolle i forhold til eksterne skoletjenestetilbud og den åbne skole. Dette område er således under fortsat udvikling i de enkelte kommuner, og der er igangsat en lang række tiltag på området i flere af de adspurgte kommuner efter den egentlige kortlægning, hvorfor de ikke indgår i denne rapport.

KAPITEL 5: KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

Det er kendetegnende for kortlægningen, at man på tværs af kommunerne oplever, at kulturinstitutionernes undervisning vil være et vækst- og fokusområde fremadrettet som konsekvens af folkeskolereformen. Dette er også en væsentlig del af baggrunden for denne kortlægning.

Kortlægningen har tilstræbt at give et overordnet perspektiv på, hvilke erfaringer og modeller der findes for kommunal understøttelse af kulturinstitutioners undervisning. Målet med dette er at synliggøre styrker og svagheder ved de forskellige modeller, så de kan fungere som inspiration for andre kommuner og kulturinstitutioner fremover. I forhold til de skitserede karakteristika har *Nationalt netværk af skoletjenester* følgende anbefalinger:

På det organisatoriske niveau anbefales det at arbejde hen imod flere egentlige skoletjenesteorganiseringer i større eller mindre målestok. Når flere instanser indgår i en skoletjenesteorganisering, etableres rammer for samarbejde mellem skoler og kulturinstitutioner, hvilket både kan lette kommunikationen mellem de to verdener og sikre en gensidig forpligtelse til at tilgængeliggøre og anvende kulturinstitutionernes læringsressourcer i skoleverdenen.

Folkeskolereformens styrkede læringsmålsfokus stiller også øgede krav til læringsaspektet i kulturinstitutionernes undervisning, hvilket fordrer en øget pædagogisk opmærksomhed på kulturinstitutionerne. Denne opmærksomhed kan være svær at sikre på mindre institutioner, hvis den ikke støttes op gennem det netværk, som en skoletjenesteorganisering kan stille til rådighed.

Samtidig anbefales det også, at de lokale skoletjenesteorganiseringer får tid og rum til at udvikle sig på deres egne præmisser med udgangspunkt i den enkelte kommunes karakteristika – herunder også hvilke kulturinstitutioner der findes i kommunen, og hvilke erfaringer med samarbejde mellem skoler og kulturinstitutioner der findes. Dog er det vigtigt, at et samarbejde mellem skole- og kulturverdenen er forankret både ude på den enkelte kulturinstitution og skole og centralt i forvaltningen, hvis et gensidigt ejerskab skal etableres. Ikke mindst er forankring i skoleforvaltningen vigtig, hvis den altafgørende anknytning til skolernes hverdag skal sikres. De mange eksempler på, at anvendelsen af tilbuddene kan være en udfordring, understreger, hvor vigtig denne kobling direkte ind i skoleverdenen er.

På det økonomiske område anbefales det at sikre, at nogle af de ressourcer, som kommunen understøtter kulturinstitutionernes undervisning med, når helt ud i driften af undervisningen. Kulturinstitutionernes ressourcer er knappe, og skal de levere kvalitet i undervisningen og sikre, at skoletjenestetilbuddene er udviklet til skolernes behov, kræver det en indsats, som kan være svær at prioritere uden ekstra ressourcer. For de fleste kulturinstitutioner kan selv beskedne midler til den daglige drift gøre en stor forskel for at kunne gøre deres læringsressourcer tilgængelige for skolerne. Det er netop i kommunens helhedsperspektiv, at der kan skabes den ønskede synergieffekt mellem kulturinstitutioner og skoler.

I forhold til de kulturoplevelser, som findes i mange kulturrygsække, anbefales det at skærpe fokus på læring for at styrke relevansen for skolerne. Hvis kulturinstitutionerne i højere grad skal samarbejde med skoleverdenen, er det afgørende, at det er læring, der er omdrejningspunktet for samarbejdet.

Læringsaspektet står ikke i modsætning til kulturoplevelserne, men sikrer at oplevelserne kvalificeres i forhold til de relevante faglige kompetencemål. Samtidig anbefales det også at kigge på, hvilke potentielle

læringsressourcer der findes på kommunens kulturinstitutioner, således at de kommunale modeller aktiverer mange typer af læringsmiljøer inden for alle fag.

Endelig anbefales det at se på understøttelsen af kulturinstitutionernes undervisning i et bredere og større perspektiv. Ganske vist er understøttelsen af de lokale kulturinstitutioner den enkelte kommunes opgave, men det udelukker ikke et tværkommunalt samarbejde. Der er gode eksempler på, at flere kommuner i samarbejde understøtter egentlige organisatoriske enheder, der løfter opgaver, som er uden for rækkevidde for enkelte kulturinstitution.

Derudover anbefales det naturligvis også, at man inddrager de erfaringer, der allerede er gjort i kommunerne i sit fremadrettede arbejde samt bruger de relevante ressourcer og kompetencer, som findes på området, herunder ikke mindst *Nationalt netværk af skoletjenester*.

BILAG

Bilag 1: Kontakter

- Aalborg Kommune: Jens Bak Rasmussen, leder af Skoletjenesteafdelingen
- Aarhus Kommune: Anne Line Svella, børnekulturkoordinator
- Esbjerg Kommune: Jens Futtrup, leder af MYRTHUE – Natur, Kultur og Læring, Børn & Kultur
- Fredensborg Kommune: Jesper Alstrøm, leder af Skolen i Virkeligheden
- Fredericia Kommune: Charlotte Mirsharghi Mikkelsen, strategisk udviklingskonsulent, Børn & Unge
- Kerteminde Kommune: Grethe Bjørn, skolekonsulent, Børne- og Ungeforvaltning & Maj-Britt Toft Jørgensen, skolekonsulent, Børne- og Ungeforvaltning
- Kulturtjenesten: Signe Marie Christensen-Dalsgaard, udviklingskoordinator i Kulturtjenesten
- Norddjurs Kommune: Finn Nørskov Mikkelsen, skole- og dagtilbudschef
- Randers Kommune: Helga Hjerrild, kulturkonsulent, Kultur- og fritidsafdelingen
- Skanderborg Kommune: Jesper Simonsen, chefkonsulent og leder af Center for Kultur og Fritid
- Skoletjenesten på Sjælland: Poul Vestergaard, leder af Skoletjenesten
- Svendborg Kommune: Birgitte Skriver Møller, kulturkonsulent, Børne- og Skoleforvaltning
- Thisted Kommune: Karen Louise Erichsen, afdelingsleder for Kultur
- Varde Kommune: Søren Meinert Skousen, konsulent
- Vejen Kommune: Jette Hildebrandt Andersen, konsulent, Skole og Dagtilbud
- Vesthimmerland Kommune: Gitte Petersen, skolebibliotekskonsulent, Børn & Unge
- Viborg Kommune: Ulla Voss Gjessing, centerchef hos Kulturprinsen, udviklingscenter for børne- og ungekultur

Bilag 2: Beskrivelser af modeller for skoletjenester

Aalborg Kommune

Hvem indgår i modellen?		
<p>I Aalborg har en række kulturinstitutioner traditionelt egne skoletjenester eller besøgs muligheder rettet specifikt mod skoler. Kommunens skoletjeneste har gennem en lang årrække udviklet et mangefold af samarbejdsaftaler med hver enkelt institution.</p> <p>De involverede institutioner er:</p>		
<p><i>Forsvars- og Garnisons Museet</i> <i>Godthaab Hammerværk</i> <i>Gråbrødrekloster Museet</i> <i>Lindholm Høje Museet</i> <i>Springeren - Maritimt Oplevelsescenter</i> <i>Aalborg Historiske Museum</i> <i>Aalborg Idrætsarkiv</i> <i>Aalborg Stadsarkiv</i> <i>Lille Vildmose og Skoletjenesten</i> <i>Lille Vildmosecentret</i> <i>Naturvidenskabsfestival i Aalborg</i> <i>SKUB, AAU</i> <i>Universitarium, AAU</i> <i>Urania Observatoriet</i></p>	<p><i>Aalborg Zoo Skoletjeneste</i> <i>Folkekirkens Skoletjeneste i Aalborg</i> <i>Kunsten - Museum of Modern Art Aalborg</i> <i>Skoletjenesten Aalborg Kommune med følgende emner/projekter:</i> <i>Bæredygtighed</i> <i>Naturfag</i> <i>Trafik</i> <i>Historie og samfundsfag</i> <i>Kunst og religion</i> <i>Økologi</i></p>	
<p>Skoletjenesten Aalborg Kommune driver derudover egne undervisningssteder såsom naturskoler med 6 værksteder og 6 historiske tilbud på Skoletjenestens egne værksteder eller i samarbejde med kulturinstitutioner.</p> <p>Aalborg Kommune har taget initiativ til at samle og kommunikere alle læringstilbud på én platform: Playtool.dk, hvor samtlige de kulturinstitutioner, der understøttes af Aalborg Kommune (Aak), er repræsenteret inden for følgende temaer:</p>		
<p><u>MUSIK & DRAMA</u> <u>FILM & MEDIER</u> <u>TEKNOLOGI & VIDENSKAB</u> <u>LITTERATUR</u> <u>IDRÆT, BEVÆGELSE & SUNDHED</u> <u>NATUR & DYR</u> <u>TEATER & KUNST</u> <u>HISTORIE & MUSEER</u></p>	<p><u>FAG</u> <u>DANSK</u> <u>ENGELSK</u> <u>HISTORIE & SAMFUNDSFAG</u> <u>KRISTENDOM</u> <u>MATEMATIK</u> <u>NATUR/TEKNIK & BIOLOGI</u> <u>GEOGRAFI</u> <u>FYSIK/KEMI</u></p>	<p><u>IDRÆT</u> <u>MUSIK/DRAMA</u> <u>BILLEDKUNST</u> <u>HÅNDVÆRK, DESIGN &</u> <u>MADKUNDSKAB</u></p>

Målgruppe
Målgruppen er alle børn og unge i Aalborg. Skoletjenesten Aak henvender sig til grundskolen, øvrige forvaltnings- og institutionstilbud henvender sig ud over grundskolen også til dagtilbud og ungdomsuddannelser.

Økonomi

Overordnet beslutning om økonomi findes i de forskellige forvaltninger. Forvaltningerne udstikker budgetrammerne, og disse administreres decentralt på skoler og kulturinstitutioner.

Selve økonomien til den understøttende undervisning ligger på skoler samt i kulturinstitutionernes budgetter og på de enkelte forvaltninger i Aalborg Kommune, dvs. Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen, Skoleforvaltningen, Sundheds- og kulturforvaltningen samt By- og landskabsforvaltningen.

(Med understøttende undervisning menes her inddragelse af personale med andre kvalifikationer fra fx lokale foreninger, kulturinstitutioner m.fl. enten ude på institutionerne eller ved besøg på skoler.)

Skoler

Skolernes budgetter er i forbindelse med reformen blevet permanent forhøjet med 10 millioner kroner afsat til understøttende undervisning.

Kulturinstitutioner

Kulturinstitutionerne, både kommunale, selvejende og private, afholder udgifter til understøttende undervisning enten via selvfinansiering eller med støtte fra de nævnte forvaltninger.

Støtten fra kommunen kan eksempelvis være gennem pædagogisk samarbejde eller tilskud til transport, eller ved at kommunen helt eller delvist betaler for skolernes brug af understøttende tilbud på kulturinstitutionerne.

Tilbud organiseret fra Aak's forvaltninger og Skoletjenesten er gratis for skoler. Det gælder også for mange af kulturinstitutionernes tilbud, at de er gratis for skoler, eller gennemføres med tilskud fra forvaltningerne til transport, indgang, samarbejde om undervisning etc. Dertil er der i et samarbejde mellem Region Nordjylland og Aak indgået aftale om transport for skoler til kulturinstitutioner/uformelle læringsmiljøer, der gør det meget billigt for skoleklasser at rejse.

Organisering

Den kommunale indsats for børn og unges møde med kunst og kultur er organiseret i en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Sundheds- og Kulturforvaltningen sammen med en udviklingskonsulent fra Skoleforvaltningen og ad hoc-inddragelse af repræsentanter fra øvrige forvaltninger, skoler, institutioner og kulturinstitutioner.

Konsulenter fra Skoleforvaltningen/Sundheds- og Kulturforvaltningen og medarbejdere fra kulturinstitutionerne faciliterer løbende udviklingen af tilbud sammen med lærerne. Kommunikation mellem skolernes ledere, lærere, forvaltningskonsulenter og kulturinstitutionerne foregår på mail, telefon og møder med involverede interessegrupper, typisk med inddragelse af leder for skoletjenesten i Skoleforvaltningen eller kulturplaymaker fra Sundheds- og Kulturforvaltningen.

I forbindelse med udvikling af tilbud kan kommune eller kulturinstitutioner vælge at frikøbe lærere til at medudvikle tilbuddene.

Mål

Der er ikke selvstændige definerede mål for den understøttende undervisning. De undervisningsrelaterede aktiviteter, der finder sted i den understøttende undervisning, skal dog understøtte opfyldelsen af folkeskolens formål generelt og målene for de enkelte fag.

Traditionelt har Skoletjenesten i Aak besøg af 4-5.000 elever og ca. 350 lærere pr. år på egne drevne arbejdende værksteder. I det samlede regnskab mere end 12.000 elever, hvor Skoletjenesten i Aak er behjælpelig med økonomi til transport og indgang (fx indgår Aalborg Zoos Skoletjeneste med 4.352 elever i denne model). En anden model er pædagogisk samarbejde og lærende partnerskaber gennem udlån af undervisere og transport af elever til fx Lille Vildmosecentret og Lindholm Høje. Et tredje eksempel er Dansk Naturvidenskabsfestival i Aalborg, der i 2014 var besøgt af ca. 9.542 elever og 750 lærere og ca. 1.500 aktører fra ungdoms- og videregående uddannelser og dermed er Danmarks største festival i en zoologisk have.

Til de 12.000 elever skal lægges de samlede forvaltningers og kulturinstitutioners elevbesøgstal. Det samlede tal ikke er kendt d.d. Forventet vil de samlede kulturinstitutioners elevbesøgstal nu yderligere stige i forbindelse med skolereformens intentioner og via forhøjelse af skolernes budgetter til understøttende undervisning.

Historik

Opbygningen af skoletjenesten i Aak er sket over en lang årrække – 30 år – og har gennem tiden udviklet en lang række individuelle samarbejdsaftaler mellem kommunen og kulturinstitutionerne.

Udviklingen er præget af, at der er opstået meget lokale initiativer, hvor man i forhold til den aktuelle situation har fundet løsninger, der dels passede til den enkelte institutions kapacitet, behov osv., og dels hvad der på det givne tidspunkt var muligt. Det har betydet, at der for hver institution er truffet individuelle aftaler med kommunen om økonomisk understøttelse af forskellig art.

I forbindelse med skolereformen opstod et behov for at få et samlet billede af de understøttende læringstilbud. En arbejdsgruppe, "Team 2", sammensat af ledere, konsulenter og repræsentanter fra det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv har yderligere udviklet en model for den understøttende undervisning.

Udledt af Team 2's anbefalinger har involverede personer arbejdet formålsrettet i en projektgruppe med repræsentanter fra Sundheds-, Kultur- og Skoleforvaltningen med en samlet oversigt og udvikling af understøttende undervisningstilbud til skoler/børn og unge på en portal: Playtool.dk.

Fremtidsperspektiver

En gennemgående indsats, som starter i daginstitutionerne og fortsætter i ungdomsårene, der forudsætter yderligere tværfagligt samarbejde om og koordination af den understøttende undervisning for børn og unge.

Kommunen ønsker at bevare den individuelle løsningsmodel for understøttelse af læringstilbud på kulturinstitutionerne.

Sammenfatning/vurdering

Tidligere har det været svært for "nye" lærere at orientere sig i forhold til de forskellige vilkår for skoletjenester i kommunen.

Med den nye platform Playtool.dk kan lærerne få et overblik, dels over hvad der findes af læringstilbud, dels over hvad der fordres på den enkelte institution jf. forskellighed i aftaler om fx transport, entré, afgifter m.m.

I forhold til en central og ensrettet kommunal styring af skoletjenesterne opleves den individuelle samarbejdsmodel i højere grad at imødekomme og understøtte de lokalt engagerede og funderede kræfter.

Aarhus Kommune

Hvem indgår i modellen?		
<p>Alle kultur- og formidlingsinstitutioner i Aarhus, der tilbyder undervisnings- og læringsforløb for børn og unge mellem 0 og 18 år, er en del af ULF i Aarhus. Der er undervisnings- og læringsforløb til dagtilbud, grundskoler og ungdomsuddannelser i kunst og kultur, natur og naturvidenskab, idræt, medier mv. Betegnelsen 'skoletjeneste' er i ULF i Aarhus-regi erstattet af 'undervisnings- og læringsforløb', og betegnelsen 'ULF-aktør' dækker over alle udbydere af forløb til målgrupperne. En ULF-aktør kan fx være et teater, et museum, et friluftscenter eller en virksomhed. Se www.ulfiaarhus.dk</p>		
<p>Film, musik, teater og dans</p> Bora Bora Børnekulissen Dansehallerne Den Jyske Opera Filuren Hvid Støj Sceneproduktion KulturRiget Musikskolen LAURA OPGANG2 Salaam Film og Dialog Secret Hotel Teater Katapult Teater Refleksion Teatret Gruppe 38 Teatret Svalegangen World Music Center Aarhus Billed- og Medieskole Aarhus Jazz Orchestra Aarhus Musikskole Aarhus Symfoniorkester Aarhus Teater <p><u>Kunst, arkitektur og design</u></p> ARoS Aarhus Kunstmuseum Kunsthal Aarhus Museum Ovartaci Aarhus Billed- og Medieskole	<p>Bevægelse</p> Dakbjerg Sejlcenter Dansk Skoleidræt DGI-Huset Aarhus Fægtekлубben JAF NRGi Park Atletikanlæg Orienteringsklubberne Aarhus 1900, Pan Aarhus Springcenter Aarhus Aarhus Skøjtehal <p><u>Kulturhistorie og tro</u></p> Antikmuseet Besættelsesmuseet Den Gamle By Gellerup Museum Historisk værksted Kvindemuseet i Danmark Moesgård Museum Skole-Kirke-Samarbejdet Vikingemuseet Aarhus Søfarts Museum <p><u>Tværfaglige tilbud</u></p> Børnekulturhuset i Aarhus Center for Læring Morgenavisen Jyllandsposten Aarhus Kommunes Biblioteker Pædagogisk Afdeling, Børn og Unge SSP, Aarhus Kommune	<p>Natur og friluftsliv</p> Aktivitetsplads Egå Engsø Aktivitetsplads Lisbjerg Skov Bøgeskovgård Aktivitetspark Grøn guide i Aarhus Kommune Hasle Bakker Haver til Maver Natours.dk Natursamarbejdet Skæring Strandskole UNO Friluftscenter Vestereng <p><u>Naturvidenskab</u></p> AffaldVarme Aarhus Arla First LEGO League Naturfagsmaraton Naturhistorisk Museum Science Museerne, Ole Rømer Observatoriet Science Museerne, Steno Museet Science Museerne, Væksthusene Skolekontakten NRGi Net A/S Aarhus Vand A/S

Målgruppe
<p>Alle må anvende tilbuddene. Enkelte ULF-aktører, der får kommunalt tilskud, differentierer prissætningen på læringsforløb. Der afholdes netværksmøder og temadage for ULF-aktører, lærere og pædagoger, og der er ULF-ambassadører på alle skoler – 49 kommunale og 19 private.</p> <p>Der kommunikeres via hjemmesiden, katalog, netværksmøder og temadage, nyhedsbreve og ULF-ambassadører mv.</p> <p>ULF i Aarhus er et samarbejde forankret i Kultur og Borgerservice og Børn og Unge, Aarhus Kommune, hvorfor der er naturlig dialog med målgruppen via kommunens kommunikationskanaler til skoleledere, dagtilbudsledere, lærere og pædagoger.</p> <p>Ud over et årligt katalog med tilbud udgiver ULF i Aarhus temabaserede særkataloger, fx "Natur for alle".</p>

Økonomi

Økonomien er fordelt på mere end 80 forskellige aktører og mere end tre magistratsafdelinger, så et fuldt overblik over alle aktørers økonomi er ikke muligt inden for rammerne af denne besvarelse.

Overordnet formuleret giver magistratsafdelingen *Børn og Unge* tilskud til udvalgte ULF-aktørers formidling til skoler og dagtilbud, fx Den Gamle By, Naturhistorisk Museum, Aarhus Symfoniorkester og Teaterhuset Filuren. Magistratsafdelingen *Kultur og Borgerservice* giver tilskud til udvikling af undervisnings- og læringsforløb på kulturinstitutionerne, herunder tilskud til kulturskoler, teatre og orkestres formidling til skoler og dagtilbud. Magistratsafdelingen *Teknik og Miljø* finansierer formidlingstjenesten på kommunale værker som fx Affald og Varme. Aarhus Kommune finansierer drift og udvikling af **ULF i Aarhus – undervisnings- og læringsforløb**.

Flere naturfaglige undervisnings- og læringstilbud er finansieret kommunalt. Af museerne har Naturhistorisk Museum og Den Gamle By specifik medfinansiering fra Aarhus Kommune til undervisnings- og læringsaktiviteter, medens andre museer afsætter midlerne til det af det generelle budget.

Prisen for at benytte sig af tilbud varierer – der er både gratis tilbud og betaling. Teaterbesøg er fx gratis/til reduceret pris i kraft af tilskud fra magistratsafdelingerne *Børn og Unge* og *Kultur og Borgerservice*.

Organisering

ULF i Aarhus er et samarbejde mellem *Børn og Unge* og *Kultur og Borgerservice*. Drift af og størstedelen af budgettet for ULF i Aarhus ligger i Børnekulturhuset.

ULF i Aarhus arbejder med et årshjul, som ud over arbejdet med hjemmeside og katalog også omfatter temadage, kompetenceudvikling, udvikling af undervisningsaktiviteter og -materiale, nyhedsbreve, udvikling af nye forløb i samskabelse mellem ULF-aktører og dagtilbud/skoler m.m. Der er løbende dialog med ULF-ambassadører i grundskolen og i mindre grad med udvalgte pædagoger i dagtilbud og undervisere på ungdomsuddannelserne.

Mål

Aarhus Kommune arbejder ikke med konkrete mål for antallet af besøg i skole og dagtilbud.

Historik

ULF i Aarhus er udviklet i et samarbejde mellem *Børn og Unge* og Børnekulturhuset, *Kultur og Borgerservice*.

ULF i Aarhus har udviklet sig fra at være et katalog af pædagogiske tilbud uden for skolens matrikel til at være en fælles udviklings- og formidlingsplatform for en lang række forskellige tilbud og aktører i Aarhus Kommune. I udviklingsfasen har ULF i Aarhus bl.a. været i dialog med Skoletjenesten på Sjælland og Center for Museumsundervisning MidtNord. I dag er ULF i Aarhus funderet på et samarbejde mellem *Børn og Unge* og Børnekulturhuset, *Kultur og Borgerservice* og de mange aktører, der bidrager med tilbud. Samarbejdet udvikler sig løbende med inddragelse af nye aktører.

Fremtidsperspektiver

Studiegrupper for både ULF-aktører og lærere/pædagoger, så både afsender og modtager er repræsenteret i udviklingsprocessen. Studiegrupperne er i 2014 rettet mod ULF-aktørerne.

Samarbejde med VIA/Aarhus Universitet om fx kompetenceudviklingsforløb for lærere/pædagoger og/eller praktikpladser for studerende.

Samarbejde mellem ULF i Aarhus, skolevæsen og museer mv. om licenser til digitale læremidler (og evt. udvikling af digitale læremidler).

Samarbejde mellem ULF i Aarhus, skoler og ULF-aktører: Skabe et rum for samskabelse omkring nye teknologier.

Fortsat konstruktivt samarbejde med SkoletjenesteNetværk. Det har høj prioritet, at der er én indgang til info om ULF-tilbud i Aarhus, og at udviklingen af ULF i Aarhus ligger i forlængelse af ambitionerne for kommunens mange børn og unge.

I forlængelse af folkeskolereformen er ULF ude på skolerne for at skabe ekstra opmærksomhed omkring inddragelse af de uformelle læringsrum i skabelsen af den længere og mere varierede skoledag.

Sammenfatning/vurdering

Det er en meget stor fordel, at ULF-samarbejdet er forankret i både *Kultur og Borgerservice* og *Børn og Unge*. Det sikrer såvel et kunst- og kulturfagligt, idræts- og naturfagligt som et pædagogisk perspektiv i formidling og udvikling. Den lokale forankring er samtidig med til at sikre et stort ejerskab og muligheden for at formidle tilbud i ULF i forlængelse af Aarhus Kommunes strategier – fx i forlængelse af folkeskolereformen. Samtidig giver det unikke samarbejde muligheder for at

udnytte hinandens kompetencer, således at der fx skabes et frugtbart samarbejde med Center for læring, Børn og Unge.

ULF i Aarhus er tænkt som et redskab, lærere og pædagoger kan bruge i deres planlægning af læringsaktiviteter og undervisning. Der er én indgang til alle ULF-tilbud, hvilket er en fordel for både ULF-aktører og lærere. Det er en prioritet i Aarhus Kommune, at der er én indgang for lærere og pædagoger og ét sted at uploade information for ULF-aktører. Det er en stor fordel, at ULF i Aarhus bygger videre på det børnekulturelle netværk, der allerede var i kommunen. Der er en god tradition for videndeling og udveksling mellem kunst- og kulturaktører. Den tradition er videreført i det langt bredere ULF-netværk. Det har medført nye samarbejder, og aktørerne deler erfaringer og idéer. Facilitering af netværket er væsentligt for at fortsætte udviklingen, herunder er det vigtigt aktivt at tage initiativ til at sætte aktører sammen, som ellers ikke havde fundet hinanden.

Elever deltager i undervisnings- og læringsforløb ved AffaldVarme, Aarhus Kommune.

1. klasse deltager i undervisnings- og læringsforløb på

Museum Ovarfacci i Aarhus Kommune.

Esbjerg Kommune

Esbjerg
Kommune

Hvem indgår i modellen?
<p>Mythue – Natur, Kultur og Læring:</p> <p>Skoletjenesten:</p> <ul style="list-style-type: none"> Natur- og Kulturformidlingscentret Myrthuegård (Naturcenter, historiske værkstedsaktiviteter, Atrolab og meget mere) Naturskolen i Guldager (Naturvejledning) Jernalderlandsbyen i Guldager (Historisk Værksted) Besættelsessamlingen (Historisk Værksted) Den gamle skolestue (Historisk Værksted) Havneskolen (Historisk Værksted) Naturskolen Kratskellet (Naturvejledning) Østskoven (Naturvejledning) Quedens Gaard (Historisk Værksted) – drives i et samarbejde mellem Sydvestjyske Museer og Myrthue <p>Dagtilbudstjenesten:</p> <ul style="list-style-type: none"> Digehytten (Natur- og kulturhistorisk formidlingssted) Naturskolen Kratskellet (Naturvejledning) Natur- og Kulturformidlingscentret Myrthuegård (Naturcenter og meget mere) Naturskolen i Guldager (Naturvejledning) Østskoven (Naturvejledning) 5 "lærings- og oplevelsesstier": Jagtstien (ved Naturskolen i Guldager), Gårdspladsen (ved Naturskolen Kratskellet), Opdagelsesrejse – Sjelborg, Opdagelsesrejse – Myrthuegård (ved Natur- og Kulturformidlingscentret Myrthuegård), Middelalderens Ribe <p>Samarbejdspartnere i Myrthue, som modtager tilskud af Esbjerg Kommune til skoletjeneste:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vadehavscentret (VPAC) (50 klasser om året) Ribe Vikingecenter (Historisk Værksted) (30 klasser om året) <p>I alt 16 steder samt andre tilbud, som vandreturene TurNatur og undervisningstilbud det Mit Vadehav.</p>

Målgruppe
<p>Folkeskoler og daginstitutioner i Esbjerg Kommune må anvende tilbuddene.</p> <p>Quedens Gaard, Vadehavscentret og Ribe Vikingecenter har, mod betaling, tilbud til alle.</p> <p>Skolelederne, lærerne og pædagogerne informeres via hjemmeside, "Fællespecen", ved Myrthue-medarbejdernes besøg på skolerne, på temadage for nyansatte lærere, på pædagogiske arrangementer, som skoler bestiller, kurser, samt via information på skoleledermøder.</p>

Økonomi
<p>Økonomien for ovennævnte aktiviteter hører under Kulturforvaltningen i Esbjerg Kommune.</p> <p>I den samlede økonomi for aktiviteterne indgår løn, aktivitetsdrift og bygningsdrift samt partnerskabsaftalen med Ribe Vikingecenter og Vadehavscentret. Økonomien for de enkelte institutioner suppleres dog af andre aktiviteter.</p> <p>Der er i alt 11 fuldtidsformidlerstillinger (fordelt på både halvtids- og fuldtidsstillinger) tilknyttet aktiviteterne.</p>

Organisering

Budgettet administreres af lederen af Myrthue i samråd med Kulturchefen, Børn & Kulturdirektøren og medarbejderne. Det praktiske arbejde organiseres af lederen af Myrthue i samråd med medarbejderne, Kulturchefen og Børn & Kulturdirektøren i henhold til diverse politikker for kommunen: Kulturpolitik, Børn og ungepolitik, Vækststrategi, Videnstrategi mv.

Lederen af Myrthue indgår blandt andet i Børn & Families tværfaglige strategigruppe, Kulturafdelingens lederudvalg samt skolevæsenets kompetenceudvalg (kurser og efteruddannelse mv.).

Mål

Der er i kommunen ikke defineret specifikke politiske mål eller resultatmål for de enkelte institutioners aktiviteter inden for området.

Der laves løbende statistik over skolernes og daginstitutionernes brug af tilbuddene, og det er målet at opretholde den nuværende besøgsstatistik, som opleves som meget positiv. Fra 2013 er opgjort 26.278 personer/besøgsaktivitetsdage (dvs. skoler og daginstitutioner, samt lærer- og pædagogkurser).

Historik

I 1969 blev landets første naturskole oprettet i Guldager Plantage, og heraf fulgte udvikling inden for naturvejledning. Med inspiration fra Lejre Forsøgscenter fra 1971 blev Jernalderlandsbyen i Guldager oprettet, og herefter har det, som i dag er Myrthue, udviklet sig via knopskydning. Det har været en udvikling over 40 år med knopskydninger undervejs. Da Myrthuegård i 1993 blev overtaget med bl.a. fælleskontor, blev det stedet, som samler "trådene", og herfra koordineres "udetilbud" og udviklingsarbejdet med både egne steder og samarbejdspartnere.

Udviklingen har også medført en række organisatoriske ændringer, idet Skoletjenesten tidligere hørte til Skoleafdelingen, Børn, Natur og Bevægelse (i dag Dagtilbudstjenesten), Dagtilbud og Natur- og Kulturformidlingscentret Myrthuegård til Kulturafdelingen. I dag er alt samlet i Myrthue – Natur, Kultur og Læring under Kulturafdelingen.

Fremtidsperspektiver

I Esbjerg Kommune er, ud over Myrthue og samarbejdspartnere, også Ribe Kunstmuseum, Esbjerg Kunstmuseum, Fiskeri- og Søfartsmuseet, Sydvestjyske Museer (SVM) og Bramming Egnsmuseum. Det er planen i næste skoleår at tilbyde disse at indgå i formidlingssamarbejdet ved at deltage på temadage mv. Naturvejledning på Fanø vil blive knyttet til Myrthue, så naturvejlederen indgår i Myrthue-teamet. Besættelsessamlingen flytter ind på Esbjerg Museum(SVM) og vil, sammen med museet og Historisk Samling for besættelsestiden, udvikle et nyt skoletjenestetilbud – Læringscenter for Holocaust.

Sammenfatning/vurdering

Det er en helt unik og klar fordel, at alle tilbud er gratis for børnehaverne og skolerne. Det letter lærere og pædagogers tilgang til at flytte undervisningen ud af klasselokalet og højner brugen af tilbuddene.

Styrken i modellen er, at medarbejderne fra de forskellige afdelinger udgør en fælles grundstam og et formidlingsnetværk af formidlere og undervisere.

Fredensborg Kommune

Hvem indgår i modellen?

Fredensborg Kommune har sin egen centraliserede tilgang til en lang række aktiviteter via Skolen i Virkeligheden. Skolen i Virkeligheden har fysisk kontor i lokaler hos Statskovenes Planteavlstation, Skov- og Naturstyrelsen i Humlebæk. Skolen i Virkeligheden udbyder bl.a. følgende aktiviteter fra følgende kulturinstitutioner:

- *Naturcentret Nyruphus*
- *Øresundsakvariet*
- *Esrum Kloster & Møllegård*
- *Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum*
- *Fredensborg Arkiverne*
- *Louisiana*

Derudover formidler Skolen i Virkeligheden også læringstilbud fra:

- *Det Grønne værksted*
- *Haver til Maver*
- *Naturstyrelsen Nordsjælland*
- *Danmarks Naturfredningsforening*
- *Vævepigerne*
- *Danmarks Jægerforbund*
- *DGI*
- *Folkekirkens Skoletjeneste*
- *Nordea*
- *Crossing Borders m.fl.*

Samt en række private aktører uden egentlig institutionel tilknytning.

Alt i alt udbyder Skolen i Virkeligheden for nuværende forløb fra ca. 50 til 60 forskellige aktører og har desuden en dialog med yderligere ca. 50 interesserede aktører.

Målgruppe

Grundskoler, fritidshjem og ungdomsklubber i Fredensborg Kommune er den primære målgruppe. En række af tilbuddene i Skolen i Virkeligheden rækker dog ud over kommunen, bl.a. Haver til Maver, der også tilbydes til Gentofte Skoler m.fl. Yderligere tilbyder Skolen i Virkeligheden også talentforløb til skolerne i samarbejde med gymnasierne med fokus på særlige discipliner.

Økonomi

Skolen i Virkeligheden finansieres via kommunen, primært i kraft af de fem fuldtidsstillinger, som udgør personalet i enheden. Forskellige dele af forløbene finansieres via eksterne, bl.a. Friluftsrådet, samt andre midler fra fonde og andre eksterne partnere. Lokalerne og udeskolemiljøet til Skolen i virkeligheden er således stillet til rådighed gennem en samarbejdsaftale med Naturstyrelsen.

Organisering

På det helt overordnede niveau er Skolen i Virkeligheden i direkte tilknytning til Fredensborg Kommune og som sådan en del af kommunens samlede skolepolitik.

I forhold til skolerne har Skolen i Virkeligheden tæt dialog med samtlige kommunens skoleledere og sikrer en forankring af de forskellige tilbud i forhold til de overordnede læringsmålsætninger i skolerne. Det er i kraft af den forankring, at en række af skolens tilbud udbydes på tværs af kommunens skoler som et obligatorisk forløb til alle skolerne. Eksempelvis er således Nordea indarbejdet som et forløb til kommunernes 9. klasser, og et forløb både forud og efterfølgende er tænkt ind i det samlede undervisningsforløb.

Endvidere faciliterer Skolen i Virkeligheden et netværk af lærere inden for de relevante fagområder, der bidrager med udvikling, sparring og vidensdeling af tilbuddene samt agerer som ambassadører for tilbuddene. En anden væsentlig del af organiseringen er også Skolen i Virkelighedens kommunikation. Man har arbejdet med en enkelt og direkte form på Skolen i Virkelighedens webside og kommunikerer både til lærere og elever. Alle praktiske aspekter, dvs. booking af forløb, kontakt etc., er desuden gjort meget simple og let tilgængelige.

Mål

På det politiske niveau er det en klar og udtalt ambition fra kommunens side, at man ønsker at inddrage fritids-, kultur- og erhvervslivet i læringen.

I forhold til Skolen i Virkelighedens egne målsætninger er der to pædagogiske målsætninger i arbejdet. For det første er der et ønske om at give eleverne et kvalificeret møde imellem teori og praksis. At kunne forene elevernes forståelse af det pågældende faglige område ved at give dem et mere praksisorienteret forhold til emnet og dermed supplere deres teoretiske tilgang.

Den anden målsætning er, at Skolen i Virkeligheden faciliterer, hvad de selv kalder "det autentiske møde", dvs. mødet med en engageret fagperson uden for den ordinære intentionelle ramme. Det er i forventning om, at eleverne i mødet med nye faglige personer med en anden og mere specifik tilgang til det pågældende område får formidlet en interesse, der positivt supplerer den, som de vil opleve i den almindelige undervisning.

Historik

Skolen i Virkeligheden etableres som egentligt navngivent blivende tilbud i 2012, hvor Skolen i Virkeligheden også vinder KL's innovationspris. Forud er der gået en række aktiviteter, der løbende er blevet udbygget til et samlet hele. De forskellige læringsforløb er fx startet som lokale tiltag, har spredt sig til naboskoler og til sidst omfattet hele kommunen og er blevet forankret på skolelederniveau som en del af skolernes samlede læringstilbud.

Politisk set har projektet haft en vis bevågenhed fra sin start. Skolen i Virkeligheden har været synlig i den lokale presse og har haft et netværk af aktører og ambassadører omkring sig, der har været med til at skabe interesse for projektet.

Endvidere har man fra Skolen i Virkelighedens side arbejdet med at dokumentere og kvalificere læringstilbud, bl.a. igennem følgeforskning i regi af Haver til Maver udført af DPU.

Fremtidsperspektiver

Folkeskolereformen med dens åbne skole ligger i klar forlængelse af de aktiviteter, der allerede foregår i Skolen i Virkeligheden, hvorfor der i den sammenhæng ikke ændres radikalt på praksis fremadrettet. Aktørporteføljen udbygges dog fortsat, og en yderligere præcisering af aktiviteterne i forhold til de nye, forenklede Fælles Mål er i løbende udvikling. Endvidere samarbejder Skolen i Virkeligheden med Undervisningsministeriet om udvikling af forskellige eksemplariske forløb som del af implementeringen af reformen.

Pt. udbredes Skolen i Virkeligheden i øvrigt som koncept, netværk og hjemmesiden til en række andre kommuner via midler fra Friluftsrådet og en årlig kommunemedfinansiering. Hillerød og Helsingør er med, og kommuner som Lyngby, Furesø, Rudersdal, Gentofte, Hørsholm, Roskilde m.fl. er interesserede.

Sammenfatning/vurdering

Skolen i Virkeligheden har især sin styrke ved en stærk forankring i skolemiljøet i kommunen. Forankringen ses både på ledelsesniveau, hvilket sikrer, at forløb kan tænkes ind i den pædagogiske helhed for kommunen som helhed. Og den findes på lærerniveau, hvilket er med til at sikre, at forløbet også tænkes ind i den enkelte lærers forløb, så der via dette tages ejerskab.

Det er endvidere værd at fremhæve, at Skolen i Virkeligheden har været en model i konstant udvikling. Forskellige tiltag og forløb er kontinuerligt bygget ovenpå frem til Skolen i Virkelighedens nuværende niveau. Så den centrale position, som Skolen i Virkeligheden pt. har i Fredensborg Kommune, er ikke opstået ud af en defineret politisk målsætning eller strategi, men vokset ud af et stærkt netværk aktørerne på tværs og ud af den synergi, som opstår ved at samle de mange læringstilbud.

Fredericia Kommune

Hvem indgår i modellen?

Museerne i Fredericia – Fredericia Bymuseum, Lokalhistorisk arkiv, Volden, Kringsminde (museumsgård), Bunkermuseet, Krudttårnet, Krudtmagasinet.

Kommunen støtter desuden undervisning på naturskolen på Trelldenæs gennem ansættelse af naturvejleder 2 dage/uge med undervisningsforpligtelse for kommunens børn og unge. Naturvejlederen kan i samspil med lærerne også lave forløb andre steder end på Trelldenæs, som fx på Museumsgården (fx projektet Haver til maver).

Derudover har kommunen drifts- og undervisningsudgifterne på Den Kreative Skole – en skole for fritidsundervisning inden for dans, billedkunst, drama, musik.

Eksempelvis "Det kreative team" er et projekt i samarbejde mellem Den Kreative Skole og daginstitutionerne (udvides nu også til skoleområdet), hvor børn møder kulturen ude i institutionen.

Målgruppe

Museernes læringstilbud er åbne for alle børn fra skoler, daginstitutioner m.m., også uden for kommunen.

Museerne kommunikerer ved at sende brochurer direkte ud til kommunens skoler.

I øvrigt annonceres på museets eget website, og Børn og Unge linker på deres pædagogiske platform www.paedagogisk.dk til 'UD i Fredericia', som er en underside på museets website.

Økonomi

Museerne i Fredericia understøttes økonomisk med 1½ stilling i skoletjenesten på museet, der er afsat særskilt til undervisningsaktiviteter.

Kultur- og fritidsafdelingen står for driftsudgifterne af museerne.

Derudover aflønner Børn og Unge en naturvejleder med to dage om ugen til undervisning på naturskolen.

Museernes tilbud er gratis for kommunens elever/børn. For andre skoleklasser uden for kommunegrænsen er der betaling.

Organisering

Budgettet for museets skoletjeneste administreres af Kultur og Fritid.

Museerne samarbejder med den pædagogiske konsulentgruppe i Børn og Unge og lærere på skolerne.

Museet organiserer i høj grad selv indholdet i skoletjenesten med hjælp fra den pædagogiske konsulentgruppe og lærere.

Museet bruger udvalgte lærere fra skolerne til at teste nye undervisningsforløb samt naturvejlederen, der er en del af den pædagogiske konsulentgruppe.

Mål

Kommunen stiller ikke egentlige krav til resultater hverken i form af besøgstal eller kvalitative mål.

Men museet bliver flittigt brugt af byens skoler med ca. 2.500 besøgende skoleelever pr. år, ligesom også Naturskolens tilbud er fuld booket.

Et fremadrettet mål, som konsekvens af skolereformen, er at etablere et tættere samarbejde imellem skolernes Pædagogiske Udviklingscentre og Kultur og Fritid i forhold til at understøtte skolerne med reformens åben skole.

Historik

Den kommunalt støttede skoletjeneste på museet har eksisteret i Fredericia gennem 25 år på baggrund af et samarbejde mellem skole- og kultur & fritidsforvaltningerne og efter en prøveperiode på ca. 2 år.

Modellen for besøgene har ændret sig gennem årene. Senest er der bl.a. sket en digitalisering af læringstilbuddene, så skoleklasser også kan besøge stederne uden en formidler.

Fremtidsperspektiver

Der er forventninger om, at der vil ske ændringer i forhold til den nye skolereform i form af nye initiativer og samarbejder mellem lærere og særligt PLUC ude på skolerne og museerne.

Pædagogisk Udviklingscenter under Børn og Unge får i højere grad til opgave at få netværket og formidlet, hvilke lokale formidlere/undervisere der står til rådighed uden for skolen fx pensionister, fagfolk, lokale kunstnere m.m.

Sammenfatning/vurdering

Modellen i Fredericia er velkendt og veletableret, hvorfor de rutinerede lærere kender ordningen om brugen af kulturinstitutionerne, mens nyansatte kan have svært ved at orientere sig.

Endvidere har modellen fungeret med rimelig stor succes og har igennem sin eksistens kontinuerligt været udviklingsorienteret. Der har i kommunen været ikkebundne midler fra Børn og Unge, som har kunnet understøtte forskellige kulturelle tiltag fra år til år, hvilket har betydet stor fleksibilitet og aktualitet samt medindflydelse fra de involverede parter omkring læringstilbud i skolerne. Under disse midler er bl.a. støttet:

- Haver til Maver på Museumsgården Kringsminde (2012)
- Skolekoncerter (i perioder)
- Ungdomsforestilling på Fredericia Teater ifm. opsætningen af 'Aladdin' (2013)
- Dansefyrtårn (Dans i skolen) – samspil med Den Kreative Skole (2014)
- m.fl.

Piger, der lærer via spil.

Fredericia Battle 1849 er et mobilt rollespil, hvor børn gennem leg og rollespil, styret og instrueret via en smartphone, kan lære om Fredericias historie.

Kulturtjenesten 2.0

Hvilke(n) kommune(r)?
Lolland, Guldborgsund og Vordingborg kommuner.
Hvem indgår i modellen?
<p>Parterne i Kulturtjenesten 2.0 er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tre forvaltninger/områder (Kultur & fritid, Dagtilbud og Skole) fra de tre kommuner • Ca. 16 kulturaktører, der omfatter museer, biblioteker, orkestre, teatre, musikskoler, kulturhuse, oplevelsescentre, forsyningsanlæg, naturcentre m.m. • En kulturambassadør fra hver skole og dagtilbud i de tre kommuner <p>Derudover har Kulturtjenesten et sekretariat, der koordinerer aktiviteter og sikrer kommunikation.</p>
Målgruppe
<p>Målgruppen for Kulturtjenestens aktiviteter er elever og børn i skoler og dagtilbud i de tre kommuner.</p> <p>Kulturtjenesten har til formål at gøre det lettere for skoler og dagtilbud at benytte lokale kultur- og læringsforløb og samtidig i dialog med skoler og dagtilbud at udvikle nye samarbejder og læringsforløb.</p>
Økonomi
<p>Kulturtjenestens samlede økonomi på ca. 1,2 mio. kr. baseres på medlemmernes årskontingenter. Kommunernes kontingent (fordelt på områderne: Kultur & fritid, Dagtilbud og Skole): 220.000 kr. Kulturaktørernes kontingent: ml. 7.500 kr. og 25.000 kr. afhængig af størrelse. Skoletjenesten på Sjælland: 50.000 kr.</p> <p>Kulturtjenestens midler bruges på tre hovedområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Synliggørelse af forløb over for lærere og pædagoger • Netværk og samarbejde mellem kulturaktører og kulturambassadører • Tilskud til udvikling af nye forløb gennem en udviklingspulje <p>Der er deltagerbetaling for skoler og dagtilbud ved anvendelse af kulturaktørernes tilbud. Niveauet for deltagerbetaling lægges af den enkelte kulturaktør i forhold til det konkrete tilbud. Enkelte tilbud er gratis, mens andre typisk koster 350 kr. pr. time, og nogle væsentligt mere, afhængig af udgifterne forbundet med afholdelsen. Kulturtjenesten bidrager til at kvalificere niveauet for deltagerbetaling ved at gå i dialog med pædagoger og lærere.</p>

Organisering

Kulturtjenesten er organiseret som en forening med medlemskab fra kommunale forvaltninger eller sektorer samt kulturinstitutioner, kulturaktører, lokale virksomheder, oplevelsescentre og uddannelsesinstitutioner fra Lolland, Vordingborg og Guldborgsund kommuner.

Foreningens øverste myndighed er generalforsamlingen, hvor alle medlemmer har en stemme.

Ansvar for foreningens daglige virke ligger hos bestyrelsen, valgt for tre år ad gangen. Bestyrelsen består af 8 medlemmer: en fra hver af de kommunale områder: Dagtilbud, skole samt kultur og fritid. En kulturaktør fra hver af de deltagende kommuner. En repræsentant fra Skoletjenesten på Sjælland samt en tilfornordnet kulturambassadør.

Den daglige ledelse af Kulturtjenesten varetages af en udviklingskoordinator, der ansættes af og er ansvarlig for bestyrelsen.

Kulturtjenestens sekretariat varetager en række aktiviteter for medlemmerne, bl.a.

- 2 årlige netværksmøder hvor kulturambassadører og kulturaktører mødes
- 2-3 temadage for kulturaktørerne
- Løbende formidling af Kultur- og læringsforløb samt udgivelse af et årligt katalog med kultur- og læringsforløb
- Varetagelse af puljen for udvikling af kultur- og læringsforløb
- Tilknytning af nye medlemmer i Kulturtjenesten

Løbende og særligt tilrettelagt formidling og PR af kulturaktørernes forskellige kultur- og læringsforløb

Mål

I den første Kulturtjeneste var målet at opbygge organisationen bl.a. med udviklingen af korps af kulturambassadører og -aktører. I Kulturtjenesten 2.0 er målet bl.a. at udbygge netværket med aktører og ambassadører i Vordingborg Kommune. Yderligere mål sættes af bestyrelsen i kølvandet på en påbegyndt visionsproces, der forventes afsluttet i 2. halvår af 2015.

Historik

I kølvandet på et udviklingsprojekt i 2008-2010 om en skoletjeneste for Fuglsang Kunstmuseum og Storstrøms Kammerensemble, der viste vanskeligheder ved at generere et tilstrækkeligt besøgstal, blev den første Kulturtjeneste etableret i april 2011 som et samarbejde mellem tre forvaltninger i Lolland og Guldborgsund kommuner og Skoletjenesten på Sjælland. Gennem en treårig udviklingsperiode blev strukturen i Kulturtjenesten opbygget med udviklingen af et korps af kulturaktører (fra 3 til 12 i perioden) samt et korps af kulturambassadører på alle skoler og daginstitutioner. I projektets første periode var der fokus på udvikling af dagtilbudsområdet, herefter fulgte skoleområdet.

Den nuværende Kulturtjeneste er en videreudvikling af denne model. Vigtigste forandringer er, at Vordingborg Kommune er kommet med, samt at Kulturtjenesten nu er organiseret som en forening – en endnu mere demokratisk model, hvor alle medlemmer er repræsenteret.

Fremtidsperspektiver

Målet med at vælge foreningen som organiseringsform er bl.a. at fastholde og udbygge det store ejerskab blandt alle parter. Yderligere fremtidsperspektiver skal defineres af bestyrelsen, der har påbegyndt en visionsproces, der forventes afsluttet i 2. halvår af 2015.

Sammenfatning/vurdering

Kulturtjenesten har med sin organisering formået at samle aktører fra både skoler/dagtilbud, kulturinstitutioner og kommuner og skabe et fælles ejerskab og engagement omkring Kulturtjenesten. Dermed er grundlaget lagt for en øget brug af kulturinstitutionernes undervisningsaktiviteter og for et øget samarbejde mellem skoler/dagtilbud og kulturinstitutioner.

Norddjurs Kommune

Hvem indgår i modellen?

Norddjurs Kommune har én samlet og organiseret skoletjeneste, hvori følgende tilbud indgår:

- Kattegatcentret
- Baunhøj Mølle
- Kyst- og Fjordcentret
- Dansk Landbrugsmuseum Gl. Estrup
- Museum Østjylland
- Gammel Estrup – Herregårdsmuseet
- Grenaa Egnarkiv
- Norddjurs Skoletjeneste samarbejder med Reno Djurs og Aqua Djurs

Målgruppe

Alle folkeskoler i Norddjurs Kommune må anvende tilbuddene.

Der er en kontaktperson på hver folkeskole, som deltager i møder med videnscentre og koordinator flere gange om året. De formidler nye tiltag videre på skolerne. Kontaktpersonerne informerer også løbende på egen skole om skoletjenestens undervisningstilbud og hjælper lærerne med bookinger af besøg. Der kommunikeres på møderne samt via mail og mobil.

Økonomi

Der er et kommunalt budget på 278.000 kr. pr. år.

Pengene er øremærket til transport af klasser, markedsføring, hjemmesiden og løn til koordinator, 5 timer i 40 uger. Skolen betaler 1.000 kr. pr. klasse for at besøge Gammel Estrup - Herregårdsmuseet, Kattegatcentret, Dansk Landbrugsmuseum Gl. Estrup, Baunhøj Mølle og Kyst- og Fjordcentret.

Det er gratis at besøge Museum Østjylland, Reno Djurs, Aqua Djurs og Grenaa Egnarkiv.

Norddjurs Kommune betaler transporten til videnscentrene, og Reno Djurs afholder selv skolernes transportudgifter i forbindelse med besøg.

Organisering

Skolechefen og koordinatoren er styregruppe bag tiltaget og dermed forvaltningsansvarlige.

Det er skolechefen i samarbejde med koordinator, kontaktpersoner på skolerne og formidlere på videnscentre og virksomheder, som bestemmer indholdet og organiseringen.

På skolerne og institutionerne er der en kontaktperson, der varetager den praktiske dialog. Desuden er skoletjenestens koordinatore samt en kommunal repræsentant fra dagtilbudsafdelingen involveret.

Mål

Det er politisk vedtaget, at alle elever i Norddjurs Kommune skal på tre besøg i løbet af deres skoletid.

Der er mange, der bruger tilbuddene, og besøgstallene er stærkt stigende.

Der bliver ført statistik med besøgene:

I skoleåret 2011/12 var der 28 skolebesøg fordelt på 39 klasser. I skoleåret 2012/13 var der 56 besøg fordelt på 85 klasser. I skoleåret 2013/14 har der været 80 besøg fordelt på 97 klasser. Der er endnu ikke lavet afsluttende oversigt over dette skoleårs besøg.

Historik

Norrdjurs Skoletjeneste startede som et pilotprojekt i 2007. Det skete i et samarbejde mellem Kattegatcentret, Fjordcentret, Djurslands Museum, Dansk Landbrugsmuseum, Naturcenter Norrdjurs og Norrdjurs Kommunes skoleforvaltning. Pilotprojektet blev understøttet med midler fra skoleområdet udviklingspulje med 50.000 kr. årligt med henblik på at understøtte de uformelle læringsmiljøer. Primo 2010 fremlagde forvaltningen forslag til permanent etablering af Norrdjurs Skoletjeneste. Kommunalbestyrelsen vedtog forslaget foråret 2010 med et årsbudget på 278.000 kr. Siden er skoletjenesten udvidet med Gl. Estrup – Herregårdsmuseet, Baunhøj Mølle og Grenaa Egnarkiv. Senest er der etableret samarbejde med to driftsvirksomheder – Reno Djurs og Aqua Djurs.

Fremtidsperspektiver

Norrdjurs Skoletjeneste ønskes fortsat udviklet til gavn for elevernes læring og trivsel i kommunen. Udviklingen tænkes at foregå i et tæt samarbejde med de allerede involverede parter og med nye, relevante aktører i kommunen. Kommunen vil gerne skabe rammer og muligheder for skolerne til at bruge ressourcerne i de uformelle læringsmiljøer rigtig meget i dagligdagen. Skoletjenesten kan fremadrettet også være et velegnet sted, hvor partnerskaber og "Åben skole"-muligheder tages med i forhold til at kvalificere arbejdet med skolereformen. Det handler om at gøre det nemmere for lærere/pædagoger og eksterne partnere "at finde hinanden".

Sammenfatning/vurdering

Fordelen ved modellen er, at den skaber gode muligheder for læring uden for skolens rammer og samarbejder på tværs af skole og kulturinstitutioner og andre partnere. Det er dog vigtigt med en koordinator/tovholder, som har forbindelse til skoleverdenen og kulturinstitutionerne.

Elever fra Vestre skole på besøg på Grenaa Egnarkiv. Trine Grejsen viser dem den store scrapbog fra Grenaa Dampværeri.

Kerteminde Kommune

Hvem indgår i modellen?

Kerteminde Kommune har siden 2009 indgået samarbejdsaftale med Nyborg Kommune om drift af "Østfyns Museer". Kerteminde Kommune samarbejder med Fjord & Bæltcentret (F&B), og derudover har kommunen en musikskole og en ungdomsskole, som nu samarbejder under navnet "Kulturskibet".

Kommunen understøtter undervisningsdelen på kulturinstitutionerne gennem bl.a.:

1. "Mit Østfyn" – samarbejde mellem skolerne i Nyborg og Kerteminde Kommune og Østfyns Museer, udviklet i 2013-14, med start pr. 1. august 2014 i forbindelse med den ny folkeskolereform. I udviklingen af tilbuddene har deltaget lærere, personale fra museer samt en konsulent fra Børn- og Ungeforvaltningen fra hver kommune. I modellen "Mit Østfyn" indgår alle Østfyns Museer. Det er Nyborg Slot, Johannes Larsen Museet, Vikingmuseet Ladby, Farvergården og Borgmestergården.
2. "Kulturskibet" samarbejder med skolerne i kommunen. Kulturskibet består af musikskolen og ungdomsskolen og er en ny struktur for en kulturskole etableret i forbindelse med den ny skolereform. Samarbejdspartnere i Kulturskibet kan være fra kulturlivet, fx kunstnere, filmmagere og forfattere.
3. "Naturfagligt netværk" – samarbejde mellem F&B, lærere, pædagoger i Kerteminde Kommune som en del af kommunens strategi på naturfagsområdet siden 2011 med fokus på netværksdannelse og udvikling af nye læringstilbud.
4. "Projekt X" – forløb med lærere fra hhv. folkeskole og gymnasium, Nyborg Kommune, Fjord- og Bælt (Maritimt forsknings- og oplevelsescenter i Kerteminde), Naturama (Naturhistorisk center i Svendborg), Syddansk Universitet, Region Syddanmark og NTS centeret. Det naturfaglige netværk indgår i Projekt X.

Målgruppe

Ad 1

Målgruppen for "Mit Østfyn" er alle elever fra 3. til 6. klasse i begge kommuner.

Ad 2

Alle folkeskolerne i Kerteminde Kommune samt 10. klassecenteret.

Ad 3 og 4

Målgruppen for dette samarbejde er naturfagslærere fra folkeskoler i Kerteminde Kommune samt gymnasielærere inden for naturfagene fra Nyborg Kommune. Skole- og gymnasieelever er sekundære målgrupper, da der ud af projektet skal udvikles konkrete undervisningstilbud.

Økonomi

Ad 1

Det er gratis for skolerne at deltage i "Mit Østfyn".

Alle skoler får dækket kørsel. For Kertemindes skoler drejer det sig om ca. 30.000 kr./år betalt af Børn- og Ungeforvaltningen.

Ad 2

Kultur & Fritid har bevilliget 500.000 kr. til samarbejdsaktiviteter mellem Kulturskibet og skolerne. Skolerne betaler selv transport.

Ad 3 og 4

I forbindelse med det naturfaglige løft i Kerteminde Kommune er der siden 2011 blevet frikøbt lærere fra alle skoler med 10 timer for deltagelse i de naturfaglige netværksmøder samt workshops, hvor lærerne er med til at udvikle nye læringstilbud. F&B afholder egne udgifter til møder, undervisningstimer m.m. i projektet ud af deres samlede driftsmidler. Projekt X er finansieret af Kerteminde Kommune og Region Syddanmark i fælleskab.

Organisering

Ad 1

Projektets styregruppe består af en repræsentant fra Østfyns Museer og en repræsentant fra hver af kommunerne. Opgaverne i styregruppe, arbejdsgruppe og på skolerne er defineret og beskrevet.

Ad 2

Undervisningstilbuddene er udviklet i samarbejde mellem Kulturskibets musikundervisere, lærere fra Kerteminde Kommunes folkeskoler samt professionelle udøvere på kunst- og kulturområdet. Pengene fordeles i forhold til antal elever på de enkelte skoler, og de udløses via samarbejdsaftale.

Ad 3

Det er ansatte på F&B, som tilrettelægger de enkelte kursusforløb for lærerne i samarbejde med målgruppen selv. Den enkelte skoleleder er involveret i forhold til frikøb af lærere.

Mål

I forhold til konkrete mål refereres til målene for den åbne skole i skolereformen.

Historik

Ad 1

De østfynske museer blev i 2009 slået sammen i en institution. Idéen om "Mit Østfyn" opstod fra de østfynske museer, i kølvandet af at skolereformen blev lanceret, da der her opstod en særlig mulighed. Idéen fik form, blev planlagt og gennemført i et tæt samarbejde mellem Østfyns Museer og Børn- og Ungeforvaltningen i de to kommuner.

Ad 2

Ang. Kulturskibet har der været nedsat en arbejdsgruppe bestående af personer fra både Fritids- og Kultur-, Børn- og Ungeforvaltningen, politikere, forældre, skoler, musikskolen og ungdomsskolen.

Ad 3

Initiativet til at skabe netværk inden for naturfagsområdet kom fra kommunens skoleafdeling. Specifikt "Projekt X" har udviklet sig på baggrund af erfaringer fra et tidligere projekt, "ProjektSyd", som var et samarbejde mellem Naturama og skoler i Langelands Kommune.

Fremtidsperspektiver

Ad 1

Fremtidsperspektivet for "Mit Østfyn" er fortsat at udvikle nye læringsforløb – således at både daginstitutioner og andre klasser i skolerne kan få del i samarbejdet.

Ad 2

Ang. Kulturskibet så evalueres projektet i foråret 2015, og der tages stilling til, hvorvidt konceptet skal videreudvikles til skoleåret 2015/16.

Ad 3

De dannede netværk videreudvikler på initiativer og brobygningsforløb mellem lærere og elever i udkolingen og gymnasiet. Målet er dels, at de konkrete læringstilbud fremadrettet bruges på F&B, og at netværket udvikler sig til at få flere lærere med ind i samarbejdet med F&B og Naturama. På sigt kan samarbejde med andre kommuner på Fyn godt ses ind i projektet.

Sammenfatning/vurdering

Kommunens forskellige initiativer har medført et tæt og forpligtende samarbejde mellem skoler, gymnasier og F&B og har været med til at udvikle netværk på tværs af institutioner. Konkret har det udmøntet sig i udvikling af nye læringstilbud til folkeskolens klasser.

Randers Kommune

Hvem indgår i modellen?
<p>Randers Kommunes skoletjenestetilbud består af de institutioner/aktører, der modtager kommunalt driftstilskud. I skoleåret 2013/14 var det følgende institutioner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Museum Østjylland • Biblioteket • Randers Naturcenter • Randers Kunstmuseum • Randers Egns Teater • Randers Kammer Orkester • Randers Musikskole • Randers Regnskov • Randers Historiske Værksted • GAIA Museum - Outsider Art <p>Derudover er der skoletjenestetilbud i kommunen, som ikke får tilskud, det er:</p> <p>Folkekirkens Skoletjeneste Affaldsskolen Verdo</p>

Målgruppe
<p>Grundskoler og ungdomsskolen samt privatskoler i Randers Kommune må gratis anvende tilbuddene hos de fleste aktører. Randers Regnskov tager betaling for alle klasser, som kommer. Museum Østjylland er det eneste sted, som ikke modtager betaling for klasser uden for kommunen.</p> <p>Der kommunikeres via de enkelte aktørers hjemmesider, fællesnettet, Læringscenter Randers samt via skoleledernes information til deres personale.</p>

Økonomi
<p>Kommunalbestyrelsen har bestemt, hvilke aktører der støttes. Kultur- og fritidsafdelingen administrerer det samlede budget dog undtaget Randers Naturcenter, der administreres af Miljø og Teknik.</p> <p>Der er siden 2008 afsat midler til Randers Kunstmuseum på 25.000 kr. årligt til skoletjenesteaktiviteter. Dette dækker ikke de udgifter, som museet pt. afsætter hertil. I 2014 har kunstmuseet via fondsfinansiering fået 371.000 kr. til udvikling af formidling, digital portal og rundvisninger.</p> <p>Skoleafdelingen har afsat 30.000 kr. pr. skoleår til Randers Historiske Værksted.</p> <p>På teaterområdet er der siden 2010 afsat ca. 450.000 kr. årligt til den såkaldte en-til-alle-ordning i Randers, hvor alle børn i daginstitutioner og skoler garanteres gratis adgang til en professionel teaterforestilling hvert år.</p> <p>Randers Naturskole har et driftsbudget på 2,1 mio. kr. alt inkl. (drift, løn, aktiviteter, markedsføring osv.). Pengene kommer fra Miljø og Teknikforvaltningen med et årligt tilskud fra afdeling Børn i Børn, Skole og Kulturforvaltningen på 290.000 kr.</p>

Organisering
<p>I den daglige praksis er involveret Skoleafdelingen, skoleledere og Læringscenter Randers, der sørger for information på skolerne. Booking af aktiviteter foregår ved direkte kontakt til aktørerne.</p> <p>På det politiske niveau bruges "Randers-modellen" som styringsmetode, der bygger på to søjler: central styring og decentral ledelse. Ud fra kulturpolitikkerne suppleret med værdibaserede udviklingsaftaler, som kommunen indgår med de enkelte institutioner, har den ansvarlige institutionsleder dispositionsret over sit budget og dermed også prioritering af aktiviteter. Det er derfor kun undtagelsesvis tilfældet, at der i de faste driftstilskud, som byrådet bevilger til kulturinstitutionerne, er afsat midler til specifikke formål som fx skoletjeneste.</p>

Alle kulturinstitutioner forventes, jf. gældende kulturpolitikker nu og i de seneste år, at fokusere på kultur for, med og af børn, samt brobygning til skoler og daginstitutioner efter de modeller og forhold, som synes mest konstruktive ud fra de konkrete vilkår.

Mål

Kulturinstitutionerne skal bruges til målrettet at styrke børn og unges adgang til og fortrolighed med kunst og kultur. De skal desuden sikre, at kulturfeltet særligt i de læringsmæssige sammenhænge fungerer som en ressource i nærområdet, der nu skal udnyttes fuldt ud i et ligeværdigt samarbejde med skolerne og deres personale.

Koordinering af indsatsen på området består primært i, at kommunalbestyrelsen bevilger driftstilskuddet, som kultur- og fritidsforvaltningen derpå administrerer. Kommunalbestyrelsen beslutter, hvilke aktører der støttes med driftstilskuddene. Der formuleres toårige udviklingsaftaler mellem de enkelte institutioner og kommunen. Her fastsættes mål og rammer for institutionernes aktiviteter to år frem, i sammenhæng med de forventninger, der udspringer af visionspolitikker og de øvrige krav, som kulturinstitutionerne møder fra de statslige tilskudsydere.

Historik

Historisk set er den tilgang, som Randers-modellen bygger på, startet ved en meget fremsynet kulturpolitisk satsning fra 1970 og fremefter, hvor Kulturhuset i Randers blev etableret. I forhold til Randers Kommunes størrelse er kulturmiljøet også i dag præget af stærke, professionelle kulturinstitutioner samt både producerende og formidlende institutioner. Siden 2010 har kommunen desuden haft børn, skole og kultur under samme direktørrområde, hvilket netop sikrer, at der smidigt kan sættes initiativer i gang på tværs af områderne.

Det suppleres endvidere under den igangværende folkeskolereform ved, at kommunen har gennemført pilotprojekter med samarbejde mellem en lokal folkeskole og museerne, lokale kunstnere, naturcenteret og i særlig grad teaterbranchen om en kreativ profilskole.

Fremtidsperspektiver

I kulturpolitikken (2014-2017) er målsætningen, "at kultur og kreativitet skal tænkes ind i skoledagen på en anden og mere integreret måde, så kulturinstitutioner i højere grad fungerer som alternative læringsrum i skoleregi".

En-til-alle-ordningen skal fortsættes og skal udvides fra teaterfeltet til at være en generel kulturgaranti på flere områder, fx i kammerorkestrets regi. Der skal skabes en kreativ profilskole i kommunen, som skal fungere som pilotprojekt for udviklingen af skolereformen. "Profilskolen skal arbejde med en kreativ tilgang til læring gennem et bevidst og målrettet samarbejde med kulturfeltet. Samarbejdet skal bibringe de pågældende elever og børn en positiv oplevelse og udnyttelse af kulturens potentiale i et læringsperspektiv." Arbejdet foregår allerede og er i udviklingsfasen.

Skolereformen og fokus på åben skole skal fremadrettet inddrage kulturinstitutionerne bredt forstået, så der bliver flere muligheder for lærerne og pædagogerne til en længere og mere varieret skoledag samt anvendelsesorienteret undervisning.

Sammenfatning/vurdering

Den værdibaserede ledelsesstrategi på kulturområdet har vist sin succes ved gedigne resultater på indholdssiden. Alle børnekulturelle og læringsmæssige tiltag tager afsæt i decentrale kulturinstitutioner. Det gør det vanskeligere at formidle én samlet tilgang til skoletjenester eller børnekultursatsninger, fordi det i så høj grad bliver en del af en række forskellige institutioners identitet. En centralisering vil betyde tab af væsentligt ejerskab og dermed også drivkraft ude hos institutionerne. Den decentrale model af arbejdet giver de bedste resultater, men samtidig mistes centraliseringens fordele i kommunikationsmæssig forstand. Kommunen arbejder dog fortsat med udvikling af formidlingsmodeller til såvel egne aftagere som branchen i øvrigt, der kan sikre den opmærksomhed om børnekulturtilbuddet i Randers, som det fortjener. Fordelen ved den "model", som har fungeret indtil nu, er, at det har været gratis for skolerne at benytte tilbuddene.

Elever arbejder koncentreret inde i kunstværket "Det kosmiske rum" af Trondur Páttursson, hvor kroppens sanser i den grad udfordres, og hvor vi spejles i det uendelige.

Foto: Randers Kunstmuseum

Elever fra 2. klasse arbejder med dramaworkshop sammen med en dramapædagog.

Foto: Randers Egnsteater

Skoleelever bygger insekthoteller.

Foto: Randers Naturskole

4. klasses elever smedjer på Museum Østjylland.

Foto: Håndværker Museet

Skanderborg Kommune

Hvem indgår i modellen?

Skoletjenesten i Skanderborg

- Skanderborg Museum
- Natur og Ungdom, Klostermølle
- FDF Friluftscenter Sletten

Skoletjenesten i Skanderborg tilbyder aldersdifferentieret undervisning i form af undervisning, der tager afsæt i den faktiske undervisning og trinmålene for de enkelte klassetrin på mellemtrinnet. Skoletjenesten bygger på involvering og aktivitet og medvirker til at skabe differentierede undervisningsformer.

Skoletjenesten er opdelt i fire overordnede temaer: Menneske og Skov, Krop og Sjæl, Land og By og De Ferske Vande. Hvert tema rummer en række undervisningstilbud.

De etablerede undervisningstilbud opfylder til sammen trinmål inden for følgende fag: natur/teknik, historie, biologi, kristendom, dansk, matematik, samfundsfag, sløjd, hjemkundskab, idræt, billedkunst, håndarbejde, IT eller edb.

Målgruppe

Skoletjenesten er primært rettet mod 3.-6. klasse i kommuneskolerne.

Ved direkte henvendelse til udbydere er det dog muligt for klasser uden for den primære målgruppe at benytte sig af skoletjenestens tilbud.

Lærerne har fra starten været med i nogle workshops sammen med museums- og naturvejleder i forhold til, hvilke læringstilbud de havde brug for, til at kvalificere tilbuddene og give feedback samt bud til justeringer. Det vil også altid være muligt ved siden af den almindelige promovning af skoletjenesten at indkalde en gruppe lærere.

Derudover er der onlineevaluering på kommunens hjemmeside efter at have deltaget i skoletjenestens tilbud:

(http://www.skanderborg.dk/Admin/Public/DWSDownload.aspx?File=%2fFiles%2fFiler%2fKultur_fritid%2fSkoletjeneste%2fEvalueringskema_Skoletjeneste.xls)

Der kommunikeres med målgruppen på aftalte workshop i arbejdsgruppen, ellers på skoletjenestens hjemmeside. Der kommunikeres også på skoleledermøder og netværksmøder.

Økonomi

Den samlede økonomi er på 400.000 kr. Skoleforvaltningen 200.000 og Kultur og Fritid 200.000 kr.

Pengene er øremærket til skoletjenesteforløb på Skanderborg Museum, Natur og Ungdom, Klostermølle og FDF Friluftscenter Sletten.

Skoletjenesten er gratis for kommunale skoler hjemmehørende i Skanderborg Kommune.

Transportomkostninger påhviler i alle tilfælde den enkelte skole eller klasse. Læreren har det pædagogiske ansvar under forløbet.

Privatskoler og skoler uden for kommunen betaler for at bruge skoletjenesten.

Organisering

Det er kredsen af initiativtagere, der har operativt ansvar, men Kultur og Fritid administrerer budgettet.

Det er organiseret på den måde, at løsningen af diverse spørgsmål, der relaterer til opbygning, initiativer, struktur m.v. ligger hos initiativtagere. Det praktiske ligger mellem udbydere og lærer. Skolen og lærerne er involveret både gennem workshops og netværk, skoleledelserne gennem skoleledermøder og derudover skoletjenestens hjemmeside, hvor der kan bookes.

Mål

Skoletjenesten Skanderborg har primært til formål...

- at indgå som en integreret del af klassens aktuelle undervisningsforløb
- at bidrage til og supplere den almindelige undervisning i skolerne ved at tilbyde rammer og faciliteter, der giver mulighed for egen erfaring, oplevelse og aktivitet
- at virke for opfyldelsen af trinmål på de enkelte klassesettrin
- at styrke og udvikle naturvejledningen og museumslivet i kommunen
- at styrke elevernes forståelse af naturen, kulturen og historien i lokalområdet

Det konkrete resultatmål er, at skolerne benytter sig af tilbuddene og ved, at de findes. Dermed er det også givet, at tilbuddene understøtter undervisningen. Som sideeffekt får vi en ungdom, der kender til institutioner m.v. Skoletjenesten er jf. denne tanke ikke mål i sig selv. Den er et middel – skoletjenesteundervisningen et ”produkt” eller vare.

Skoletjenesten bliver brugt fuldt ud og er en succes.

I 2013 ca. 135 forløb af 3 timers varighed.

Historik

Modellen er udviklet som et græsrodsinitiativ. I 2006 satte Skanderborg Museum, Klostermøllen, Sletten og Kultur og Fritidsforvaltningen i kommunen sig sammen, fordi man gerne ville lave en skoletjeneste i Skanderborg. Det blev dog en kendsgerning, at modellen først blev udviklet og blev til virkelighed i 2009 som et samarbejde mellem Kultur og Fritid, Fagsekretariatet Børn og Unge, Skanderborg Museum, Naturvejleder Sletten og Klostermøllen.

Som udgangspunkt skulle Kultur og Fritid, skoleforvaltningen og Skanderborg Museum hver lægge 200.000 kr. ind i projektet hvert år.

Fremtidsperspektiver

Skoletjenesten bør politisk forankres samt udvikles til flere klassesettrin. Skoletjenesten skal leve op til de nye Fælles Mål, som træder i kraft fra 2015/2016.

Sammenfatning/vurdering

Det gode ved modellen er, at forløbene er målrettet mellemtrinnet, godt udviklet, tilpasset Fælles Mål og mellemtrinnet. Modellen kunne udbygges til andre årgange.

Det anbefales at tænke produktorienteret og vide, hvad skolerne har brug for. Stadig justering af indhold. Politisk forankring tjenes bedst ved denne model, da pengene er centralt placeret og ikke et spørgsmål om de enkelte institutioners/udbyderes vilje og økonomi – heller ikke hvad de alene måtte finde relevant at udbyde. Mere dedikeret tid/ressource til udvikling m.v.

Skoletjenesten på Sjælland

Hvilke(n) kommune(r)?
Københavns og Frederiksberg kommuner samt alle kommuner i Region Sjælland og Region Hovedstaden.
Hvem indgår i modellen?
<p>Skoletjenesten har 23 afdelinger, dvs. kulturinstitutioner, hvor Skoletjenesten medfinansierer det pædagogiske arbejde gennem løn- og undervisningsmidler. Afdelingerne er dels større eller mellemstore kulturinstitutioner som Museum Vestsjælland, Zoologisk Have, Nationalmuseet og Statens Museum for Kunst, KØS eller Danmarks Tekniske Museum, dels tværgående afdelinger, der arbejder med at udnytte de pædagogiske potentialer inden for et emne eller område, fx Skoletjenesten Öresund, Teater i Skoletjenesten eller Københavns Befæstning.</p> <p>Derudover har Skoletjenesten mere end 30 samarbejdspartnere (tallet vokser løbende), dvs. kulturinstitutioner, hvis pædagogiske medarbejdere indgår i Skoletjenestens netværk og deltager i studiegrupper, temadage, underviserkurser og lign.</p> <p>Kulturinstitutionerne er både museer, kunsthaller, zoologiske haver, akvarier, VPAC'er, virksomheder og lign.</p>
Målgruppe
<p>Skoletjenestens tilbud kan anvendes af alle børn/elever og lærere/pædagoger fra dagtilbud, grundskole samt voksen- og ungdomsuddannelser.</p> <p>Brugerne inddrages i det pædagogiske udviklingsarbejde på de enkelte institutioner. Mange steder er der etableret længerevarende partnerskaber, hvor skoler og institutioner systematisk inddrages i arbejdet.</p> <p>Kommunikationen med målgruppen foregår bredt via skoletjenesten.dk med tilhørende nyhedsbrev og årligt katalog, der med et oplag på 18.000 sendes ud til alle skoler i de to regioner. De enkelte institutioner har ofte supplerende markedsføring med flyers, plakater eller nyhedsbreve til specifikke målgrupper.</p>
Økonomi
<p>Skoletjenestens samlede økonomi er på 10,5 mio. – heraf stammer ca. 2,8 mio. fra Københavns Kommunes børne- og ungeforvaltning, 0,6 mio. fra Frederiksberg Kommunes børne- og ungeforvaltning og 7,1 mio. fra Undervisningsministeriet (tidligere amtsmidler). Af disse går ca. 7,5 mio. til lønmidler og ca. 3 mio. til undervisningsmidler, kursusaktivitet, administration mv.</p> <p>Egenbetalingen for skoler varierer fra institution til institution. De fleste ligger på mellem 300-500 kr. pr. klasse pr. undervisningsforløb af 1-2 timers varighed, og mellem 500-1.000 kr. pr. klasse pr. undervisningsforløb af 2-5 timers varighed. Enkelte forløb er gratis for alle, og nogle forløb er gratis for særlige kommuner. Skoletjenesten betinger sig i forbindelse med forhandling af samarbejdsaftaler med kulturinstitutionerne, at skolernes egenbetaling holdes på et minimum.</p> <p>Økonomien omfatter ikke skoletransport.</p>
Organisering
<p>Skoletjenesten er et samarbejde mellem Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, kommunerne i Region Hovedstaden og Region Sjælland samt en række museer, kulturinstitutioner og uddannelsessteder. Administrativt er Skoletjenesten en del af Københavns Kommune, Børne- og Ungdomsforvaltningen.</p> <p>Skoletjenestens bestyrelse og direktørkreds fastsætter de overordnede rammer for Skoletjenestens virke i form af bl.a. vedtægter, mission/vision, økonomi og udviklingsplaner. Bestyrelsen består af borgmester for Børne- og Ungdomsudvalget i Københavns Kommune (formand), formand for Undervisningsudvalget i Frederiksberg Kommune samt en repræsentant for KKR i hhv. Region Hovedstaden og Region Sjælland. Direktørkredsen består parallelt af udpegede/valgte repræsentanter fra det øverste administrative niveau i de to kommuner, BKF i de to regioner samt kulturinstitutionerne.</p> <p>Skoletjenestens ledelse er ansvarlig for den daglige drift.</p>

I samarbejde og samfinansiering med kulturinstitutionerne ansættes undervisnings- og udviklingsansvarlige til at varetage undervisningsafdelingen på den enkelte kulturinstitution. Rammerne om driften af afdelingerne fastsættes i samarbejdsaftaler, og det konkrete samarbejde fastlægges i årlige arbejdsplaner og treårige udviklingsplaner.

Skoletjenesten understøtter videndeling og kompetenceudvikling gennem temadage, studiegrupper og underviserkurser, som er åbne for pædagogisk personale på kulturinstitutionerne – såvel medarbejdere som samarbejdspartnere.

Mål

Målet for Skoletjenestens arbejde fastsættes af bestyrelsen, der kan beslutte særlige indsatsområder fra år til år.

De generelle mål for Skoletjenestens arbejde er:

- Drift af undervisningsafdelinger på kulturinstitutioner
- Udviklingsprojekter
- Videns-, erfaringsdeling og kvalitetssikring
- Konsulenthjælp

Konkret måles dette bl.a. på besøgstal, hvor mere end 200.000 elever hvert år deltager i undervisning på Skoletjenestens afdelinger. Hertil kommer besøg på egen hånd.

Historik

Skoletjenestens rødder går tilbage til 1970, hvor der første gang etableredes et samarbejde mellem det nyåbnede Zoologisk Museum og Københavns Kommunale Skolevæsen. På baggrund af stor interesse fra brugerne oprettedes de følgende år lignende samarbejder, både i og uden for Københavns Kommune. I forlængelse heraf indledtes politiske forhandlinger, der i 1976 resulterede i etableringen af Skoletjenesten i et fællesskab mellem Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Københavns Amt, Roskilde Amt, Frederiksborg Amt, Vestsjællands Amt og Storstrøms Amt.

Skoletjenestens virkeområde er vokset ad flere omgange: I 1979 med en række nye afdelinger. Fra 1996-2000 med en budgetudvidelse samt begyndende medfinansiering fra kulturinstitutionerne. I tiden omkring 2010 skete der en kraftig vækst i antallet af projektsamarbejder, dvs. samarbejder, hvor Skoletjenesten ikke medfinansierer drift af afdelinger, men stiller netværk, videndeling og konsulenthjælp til rådighed.

Fremtidsperspektiver

Det stigende antal af projektsamarbejdspartnere vidner om en øget prioritering af området fra kulturinstitutionerne. Folkeskolereformen forstærker denne tendens med et øget behov fra skolernes side. I forlængelse heraf forventer Skoletjenesten en øget indsats inden for konsulenthjælp og videns- og erfaringsdeling. Samtidig forventer Skoletjenestens afdelinger at arbejde med at udvikle og formidle best practice i forlængelse af folkeskolereformen, fx partnerskaber, valgfag, profilskoler og emner som innovation, faglig læsning etc.

Sammenfatning/vurdering

Skoletjenestens forankring i skoleforvaltningerne og Undervisningsministeriet er en styrke i samspillet med kulturinstitutionerne. Det sikrer, at både læringsperspektiver og kulturinstitutionernes særlige faglighed og rum kommer til udtryk i de læringstilbud, der udvikles.

Det tværkommunale samarbejde har vist sig at være en styrke i forhold til kontinuitet og ejerskab og giver mulighed for at finde samarbejdsflader og skabe videndeling på tværs af kommunegrænser. Det er Skoletjenestens erfaring, at kommunernes engagement er altafgørende for at lykkes med at etablere bæredygtige samarbejdsrelationer mellem skoler og kulturinstitutioner.

Samfinansieringen med kulturinstitutionerne har vist sig som en god måde at opretholde et fælles ejerskab og prioritering af læringsaspektet i tæt samspil med kulturinstitutionens øvrige opgaver.

Skoletjenestens model med afdelinger, hvor medarbejderne er ansvarlige for alle aspekter af det pædagogiske arbejde, er en styrke for det pædagogiske arbejde. Denne praksisnærhed gør det muligt at arbejde målrettet og eksperimenterende med pædagogisk udvikling og giver samtidig en kvalitet i den konsulenthjælp, der kan gives projektsamarbejder og andre samarbejdspartnere. Afstanden mellem kolleger på forskellige afdelinger kan give organisatoriske udfordringer, men også fordele i form af et stærkt netværk, som også andre kan have glæde af.

Svendborg Kommune

Hvem indgår i modellen?

Følgende kulturinstitutioner støttes økonomisk af Svendborg Kommune gennem faste tilskud, inkl. til undervisningsforpligtelse jf. museumsloven: Naturama, Svendborg Museum (herunder Forsorgsmuseet), Taasinge Museum, SAK (ikke et museum, men en kunstbygning).

Svendborg Kommune har i støtten til kulturinstitutionernes drift ikke afsat særlige midler til undervisning. Midlerne styres decentralt.

Herudover støttes også 10 lokalhistoriske arkiver, B&U Teatret, Svendborg Fritidsteater, BaggårdTeatret, Svendborg Teater (ikke producerende med tilskud fra Kultur og Bibliotek) samt Svendborg Naturskole (midler fra Børn og Unge). Sidstnævnte er som en del af kommunal aftale pålagt undervisningsforpligtelse.

Uafhængigt af kommunen er der indgået flere samarbejdsaftaler mellem skoler og fx Naturama, Svendborg Museum, Taasinge Museum, SAK, BaggårdTeatret og B&U Teatret. Flere af dem samarbejder gennem BUK Sv. (Børne- og Ungekulturelt Netværk i Svendborg Kommune).

Derudover understøtter Svendborg Kommune helt eller delvist via BUK Sv. en række undervisningsorienterede aktiviteter gennem faste tilbagevendende konkrete samarbejder mellem skoler og kulturinstitutioner omkring et undervisningstilbud, fx Mini Kulturel Rygsæk (MKR), Børnekunstudstillingen, skoleteaterordning (BaggårdTeatret), skolefilmfestival (Børn og Unge) med flere.

Målgruppe

De kommunalt støttede initiativer nævnt ovenfor er for alle børn og unge i Svendborg Kommune.

Nogle af tilbuddene har begrænset antal pladser om året, fx Mini Kulturel Rygsæk.

Natur- og Miljøskolen samarbejder primært med Svendborg Kommunes skoler og dagtilbud, specialskoler, ungdomsuddannelser og andre interessenter.

Økonomi

Det er ikke muligt at differentiere i kommunens tilskud til institutionerne imellem drifts- og undervisningsforpligtende aktiviteter. I nogle af ovennævnte aktiviteter og projekter ligger dog en undervisningsforpligtelse, men der er som nævnt ikke afsat særlige midler til undervisningsaktiviteter.

Entré til byens museer er i øvrigt gratis for kommunens elever, men skolerne betaler selv, hvis de ønsker særlige læringstilbud. Dog er naturskolens læringstilbud gratis.

Organisering

Selve administrationen og beslutninger omkring aktiviteter fra kulturinstitutionerne foregår på de enkelte kulturinstitutioner med sparring fra involverede parter, herunder skolelærere og pædagoger, skoleklasser, der bruges som testklasser etc. Aktiviteter fra BUK Sv.'s budget varetages af styregruppen for BUK Sv. (bestaltet på tværs af Kultur- samt Børne- og Ungeforvaltningen – med kulturchef, skolechef og bibliotekschef). Arbejdsgruppen for BUK Sv. har medlemmer fra de centrale kulturinstitutioner, kulturelle foreninger, dagtilbud og skoleområdet i Svendborg Kommune.

Eksempelvis organiseres MKR i et samarbejde mellem arbejdsgruppen for BUK Sv. og børnekulturkonsulenten. Her lægges rammerne for MKR-undervisningstilbud til elever i 1.-7. klasse. Formidlere og/eller ledere fra kulturinstitutionerne og kunstnerne udvikler formidlingstilbuddet decentralt – dvs. lokalt og møntet på hver enkelt kulturinstitution og kulturel forening.

Ang. naturskolen gør afdelingslederen og de ansatte ved Miljø og Naturskolen tjeneste i Svendborg Kommune ved Skårup skole og refererer til ledelsen på Skårup skole. Det er naturskolelederens ansvar, at projektet er attraktivt for samtlige skoler i kommunen, i samarbejde med ledelsen på Skårup skole og skolelederne fra de øvrige folkeskoler.

Mål

Kulturstrategien 2013 har netop et satsningsområde under overskriften "Børns og unges bidrag til kulturen". Kommunen har dog ikke fastlagt bestemte resultatmål for området. Dog med eksemplet Mini Kulturel Rygsæk er succeskriteriet defineret som 90 % belægning. Det er et faktum, at de 3-5 forløb, der kan gennemføres hvert sted, bliver fuldt booket, og at der typisk er venteliste til dem. I 2014 er der i alt 7 steder, hvor MKR foregår, 23 klasser = 575 elever, og mellem 23 og 46 lærere deltager.

Historik

I 2007 blev det besluttet at ansætte en børnekulturkonsulent under biblioteket i kommunen. Tidligere havde der været forskellige projekter organiseret på den enkeltes initiativ. Ansættelse af en børnekulturkonsulent har betydet, at man har kunnet koordinere og udvikle tilbud meget mere målrettet, bl.a. også med oprettelse af Børne- og Ungekulturelt Netværk. MKR er et af de mange projekter, der er udviklet og videreført siden 2011 i samarbejde med de involverede kulturinstitutioner og i dialog med skoleforvaltningen.

Fremtidsperspektiver

Flere af kulturprojekterne er blevet fast etablerede og tilbagevendende tilbud. Andre projekter søges der midler og/eller eksternt samfinansiering til fra år til år. Fx er det et ønske, at MKR bliver udvidet og permanent og også kommer til at inkludere tilbud til dagtilbud. Perspektivet er også at få udvidet budgettet til MKR i BUK Sv.-regi, så der ikke skal ansøges om eksterne midler.

Kommunen vil søge at matche skolereformen, dens læringsmål og de nye fag i de forskellige aktiviteter. Bl.a. har kommunen oprettet et "laboratorium", SkoleLAB, i Svendborg Kommune, der har til formål at udvikle og afprøve forskellige innovative koncepter for den åbne skole, herunder forskellige former for samarbejder mellem skoler, foreninger og det lokale erhvervsliv. Gennem arbejdet udvikles strategi og modeller for samarbejder, og der udarbejdes et katalog med konkrete eksempler på succesfulde koncepter.

Sammenfatning/vurdering

Den decentrale styring af midler ses som positivt i forhold til at give den enkelte kulturinstitution ejerskab og medindflydelse for egne produktioner. Udvikling af skoletilbud sker ikke som en kommunalt styret proces, men ofte i en dialog med kommunen.

Fx har MKR vist sig som en rigtig god model, hvor der samarbejdes på tværs: skolerne med kulturinstitutionerne og professionelle kunstnere. Ideelt blev det obligatorisk for alle elever at deltage – men så skulle modellen udvides rigtig meget og ville blive ret dyr.

Tilbuddene designes ud fra folkeskolens læringsmål, hvilket er nødvendigt for, at lærerne kan begrunde at deltage i skoletiden.

Det vil være en fordel med fælles finansiering mellem kulturforvaltning og børn- og ungeforvaltning på en eller anden gangbar måde.

Vigtigt, at der på sigt ydes tilskud til/dækning af skolernes transportudgifter.

Thisted Kommune

Hvem indgår i modellen?

Kulturinstitutioner, som understøttes gennem driftsmidler – herunder også undervisning (dog ikke som særskilte midler): Thisted Museum, Thisted Musikskole, Museumscenter Hanstholm, Thisted Bibliotek, Thisted Musikteater, Plantagehuset, Nordvest Safari Thy-Mors, Doverodde Købmandsgård og Thy Teater.
Museerne beslutter selv, hvor stor en del der bruges til formidling/undervisning iht. museumsloven.

Kommunen målretter derudover midler til forskellige læringstilbud enten ved hel- eller delfinansiering af støtte midler fra Kultur- og Naturstyrelsen, fonde m.fl. Blandt andet kan nævnes:

A. Nationalpark Thy Klasseværelset

Kommunen støtter økonomisk en naturvejleder i Nationalpark Thy med 2 dage/uge i en 3-års periode m.h.p. at opkvalificere lærere og pædagoger samt udvikle nye faglige læringstilbud.

B. Egnsteaterordning

I aftalen for støtte til Egnsteatret Thy Teater ligger en forpligtelse til at lave forestillinger for børn og unge i kommunen. Sekundært er der forpligtelse til, at teatret i samarbejde med kulturområdet arbejder på at få etableret og finansieret udviklingen af en relevant kulturrigsæk eller skoletjeneste for børn og unge i kommunen.

C. Projekt: Mit Rum for læring – min oplevelse, det mobile læringsrum

Projekt, der afsøger nye platforme mellem skoler og kulturinstitutioner. Pt. indgår Bedsted Skole, kulturinstitutioner som biblioteket, Museum Thy, lokale billedkunstnere m.fl.

D. Naturværksted

Kommunen driver et naturværksted i Thisted By med særligt udstyr til naturfaglig undervisning

E. Forskellige kulturprojekter

Bl.a. Kulturformidling i parken – 2-årigt projektsamarbejde om at finde alternative læringsrum i byens park/uderum. Levende musik i skolen (Thisted Musikskole tovholder) og Musik i hverdagen – 2-årigt projekt frem til 2016 med instrumentundervisning m.h.p. opbygning af egnessymfoniorkester.

Korkraftcenter – i samarbejde med Jyske Sangskole i Herning er der afsat midler for en 2-årig periode til etablering af et kor.

Målgruppe

Målgruppen for de forskellige aktiviteter og tiltag er skoleelever, børn i dagtilbud og unge på ungdomsuddannelser samt lærere og pædagoger under efteruddannelse.

Udvikling af tilbud er sket i samarbejde med afdelingsleder og konsulenter inden for skole-fritidsforvaltningen, aktører fra kulturinstitutioner og frikøbte folkeskolelærere.

Økonomi

Som udgangspunkt er tilbuddene gratis for kommunens børn og unge i de kommunalt støttede aktiviteter. Der er gratis entré til alle museer, som er driftsstøttet af kommunen.

Thisted Kommune bidrager på forskellig vis til ovennævnte aktiviteter og projekter.

Ad A - For en 3-årig periode er der bevilliget 200.000 kr./år til efteruddannelse af lærere og pædagoger.

Ad B - I en 4-årig aftale er der afsat 9,7 mio. til egnsteatret (inkl. drift).

Ad C - Staten bidrager med 2 mio. kr. til projekt "Det mobile læringsrum". Kommunen bidrager med timer, dvs. sparring, organisering, administration i skole-fritidsforvaltning.

Ad D - Der er bevilget 100.000 kr. til opgradering af materialebeholdning på naturværkstedet.

Ad E - Skoleforvaltningen bidrager med 300.000 kr./år til Musik i hverdagen, øvrige projekter overvejende eksternt finansieret, dog med konsulenttimer fra kommunen.

Organisering

Det er som udgangspunkt kommunens forvaltningsafdeling, der står for det administrative. Der bliver inddraget relevante konsulenter fra kommunen i forhold til projektets karakter og indhold. Typisk nedsættes arbejdsgrupper med inddragelse af aktører fra involverede kulturinstitutioner og undervisere fra skoler. Thisted Kommune har taget initiativ til at **samle kursustilbud til skoler i samarbejde** med Nationalpark Thy, Naturstyrelsen og andre institutioner bl.a. Museumscenter Hanstholm og Museum Thy.

Mål

Der er ikke konkrete målbare krav til resultater defineret af kommunen. Målbeskrivelserne relaterer til børne- og kulturstrategien, og nye projekter tænkes ind sammen med folkeskolereformen.

Historik

I forbindelse med en ny kulturpolitik for kommunen i 2012 blev der satset mere målrettet på børn- og ungeområdet, og senere også i forbindelse med etableringen af Nationalpark Thy. Som en del af strategien har man i 2014 afsat knap 70.000 kr. til udvikling af nye initiativer på kulturområdet samt knap 100.000 kr. til børne- og ungeaktiviteter.

Fremtidsperspektiver

Der er konkrete planer om, at projekterne beskrevet ovenfor danner grundlaget for permanente ordninger og samarbejdsaftaler. Udover de beskrevne aktiviteter **er der etableret** en billedskole i Thisted. Det er forventningen, at hele området vil blive styrket inden for de kommende år ift. den åbne skole. Der er blevet nedsat en lille arbejdsgruppe med repræsentanter inden for natur, teater, skoleområde samt forvaltning, der arbejder på at skabe en elektronisk platform, ligesom man tænker udvikling af kurser for lærere og pædagoger igennem fysiske møder. Der er planer om at ansætte en koordinator med den funktion at danne et overblik og et netværk blandt kulturaktørerne, for bedre at kunne udnytte og trække ressourcer til projekter på tværs og holde en løbende kontakt med den understøttende undervisning og aktørområdet.

Sammenfatning/vurdering

Kommunen har et meget aktivt kulturliv, men har til gengæld en meget stor udfordring i forhold til transport. Med den nuværende ordning gives der mulighed for at udvikle, afsøge og afprøve nye formidlings- og samarbejdsformer, fx med udvikling af det "mobile læringsrum". Ligeledes er der lokalt en tradition for en værdikædetænkning inden for kulturlivet, som gavner miljøet.

Varde Kommune

Hvem indgår i modellen?

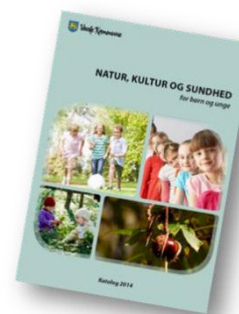
Natur, Kultur og Sundhed for børn og unge – et katalog med tilbud:

- Kursuspakke – Udeskole er et efteruddannelsesforløb i udeskole, som henvender sig til lærere og pædagoger i skoler og dagtilbud. Der er 4 modultilbud til skoler og 1 til dagtilbud.
- Kursuspakke – Korte forløb og konkrete forløb er for elever og børn i dagtilbud med følgende aktører:
 - NaturKulturVarde – 14 tilbud – naturvejledning, friluftsliv og udelæring
 - Musik & Billedskolen, Varde Bibliotek og Center for Sundhedsfremme – 7 tilbud – teater, sprogstimulering, Løb for livet mv.
 - Museet for Varde og Omegn – 12 tilbud – museumsundervisning ude og inde

Vardes Kulturelle Rygsæk – et kommunalt tilbud, som indeholder:

- 5-årige børnehavebørn – Film.
- 0. klasse – Opera.
- 1. klasse – Ballet.
- 2. klasse – Teater.
- 3. klasse - Arkitektur & Design.
- 4. klasse – Dans.
- 5. klasse – Litteratur.
- 6. klasse – Teater.
- 7. klasse – Billedkunst.
- 8. klasse – Historie.
- 9. klasse - Rytmask musik.

De enkelte tilbud er udvalgt af de deltagende aktører. Der indgår tre lokale aktører i Vardes Kulturelle Rygsæk: Varde Bio, Vestjyllands Kunstmuseum Janusbygningen og Museet For Varde By og Omegn samt en række eksterne.

Målgruppe

Tilbuddene i kataloget Natur, Kultur og Sundhed for børn og unge er til skoler og institutioner på børne- og ungeområdet. Der informeres via hjemmeside, kataloger samt direkte kommunikation til lærerne, pædagogerne og skolelederne. Det er op til den enkelte skole, hvilke tilbud de vælger at inddrage i undervisningen. Tilbuddene tilbydes skolerne som et givent antal "enheder", som de så kan vælge at bruge efter eget valg. For nuværende findes der ingen statistik over skolernes brug.

Vardes Kulturelle Rygsæk omfatter børn og unge mellem 5 og 16 år i Varde Kommune, og deltagelse er obligatorisk. Skolelederne, lærerne og pædagogerne informeres via hjemmeside, folder og tovholder.

Økonomi

Den samlede økonomi til Natur, Kultur og Sundhed for børn og unge er 1,5 mio. kr. til årene 2012-2014.

Midlerne anvendes til køb af ydelser fra kommunens egne institutioner til at afvikle tilbuddene.

Den samlede økonomi til Vardes Kulturelle Rygsæk på 429.000 kr., som kommer fra Kultur og Fritidsforvaltningen. Her anvendes midlerne primært til køb af kulturelle ydelser hos eksterne aktører, dvs. uden for kommunens egne institutioner. Det er gratis for skoler og institutioner på børne- og ungeområdet at benytte begge tilbud og tilbydes alle klasser i hvert skoleår. Transport er ikke dækket.

Organisering

Natur, Kultur og Sundhed for børn og unge: Bag tilbuddet er en styregruppe for kommunens skoleafdeling på chef- og direktørniveau og en arbejdsgruppe med medarbejdere fra de involverede forvaltninger og udbydere.

Børnehaverne og skolerne bestiller direkte ved den enkelte udbyder, og en sekretær i skoleforvaltningen står for betaling. Evaluering, justering af kataloget og kontakt til brugere og udbydere varetages i et samarbejde mellem en sundheds- og en skolekonsulent.

Vardes Kulturelle Rygsæk organiseres af en styregruppe med repræsentanter fra Kultur og Fritidsforvaltningen, Skoleforvaltningen, Folkebiblioteket, Musik og Billedskolen. Styregruppen står for budget, projektstyring mv. Kommunikationen til skolerne og daginstitutionerne foregår via *tovholdere*, som er udpeget hvert sted. Der kommunikeres via en Skolekom-konference, og det er tovholderens opgave, at datoer mv. når frem til lærere og pædagoger.

Mål

Formålet med Natur, Kultur og Sundhed for børn og unge er at fremme en fælles, systematisk og koordineret udnyttelse af natur-, kultur- og sundhedstilbud i Varde Kommune med henblik på at fremme børn og unges trivsel, læring og sundhed. Projektet skal være med til at skabe nye samarbejds- og læringsrelationer på tværs af de involverede aktører og skabe en kultur, hvori projektet forankres fremover i den kommunale drift.

Formålet med Vardes Kulturelle Rygsæk er at bringe kulturen til børnene og skabe workshops og oplevelser, så børnene løbende bliver klædt kulturelt på. Senere i livet står de med en række basiskompetencer, de kan bruge til at vælge aktivt til og fra over for kulturlivet.

Efter hvert arrangement udfyldes et elektronisk evalueringsskema, og på baggrund heraf udvikles tilbuddene. Evalueringerne viser, at målene i meget høj grad indfries.

Historik

Natur, Kultur og Sundhed for børn og unge er opstået på baggrund af, at byrådet i 2011 ønskede at give et ekstra løft til sundhedsfremmende aktiviteter på børne- og ungeområdet gennem en fælles, systematisk og koordineret udnyttelse af natur-, kultur- og sundhedstilbud i Varde Kommune.

Vardes Kulturelle Rygsæk opstod, da kommunen i 2008-10 var udvalgt som modelkommune ift. at "Vardes børn har langt til kulturen, så lad kulturen komme til dem". Økonomien kom den gang delvist fra Børnekulturens Netværk og delvist fra kommunen. Efter at der i 2010 var blevet dokumenteret og evalueret, blev det politisk besluttet, at rygsækken skulle forankres som drift. Kommunen ønskede at brande sig på, at man gør noget for børnekulturen.

Fremtidsperspektiver

Natur, Kultur og Sundhed for børn og unge: De første erfaringer viser stor tilfredshed med kvaliteten af tilbuddene, som kan bestilles frem til juni 2015. Der arbejdes på, at tilbuddene skal overgå til drift, hvor elementerne videreføres i en "naturfaglig rygsæk", som evt. suppleres med nye tiltag gennem Varde Forsynings skoletjeneste.

Vardes Kulturelle Rygsæk justeres hvert år på baggrund af evalueringerne, og der gøres nye forsøg.

Sammenfatning/vurdering

Natur, Kultur og Sundhed for børn og unge

Fra forvaltningsside er det en ulempe, at opstarten har været administrativt tung. Udfordringer med, at tilbuddet ikke i tilstrækkelig grad er en del af bevidstheden hos medarbejderne. Yderligere er transport en udfordring, da kommunen er kendetegnet ved store afstande mellem skoler/dagtilbud og tilbuddene, og endelig at det tager tid at skabe en kultur, hvor dagtilbud og skoler søger tilbud i samme katalog.

Det er en klar fordel, at det er et klart struktureret og læringsmæssigt godt tilbud.

Vardes Kulturelle Rygsæk

Udpegelse af *tovholdere* har gjort kommunikationsvejen lettere for alle implicerede.

Tilbuddene er nu så gennemarbejdede, at de i højere grad bliver en del af lærernes årsplaner.

Transporten er desuden ligeledes en udfordring ved dette tilbud.

Vejen Kommune

<p>Hvem indgår i modellen?</p> <p>Vejen Kommunes tilbud består, indtil udgangen af skoleåret 2013/14, af de institutioner/aktører, der modtager kommunalt driftstilskud:</p> <p>Poul la Cour Museet - gratis adgang og formidling for kommunens skoler Orion Planetarium - gratis adgang og formidling for kommunens skoler Museet på Sønderkov - gratis natur/kulturvejledning for kommunens skoler og dagtilbud Welling Landsbymuseum - gratis adgang for kommunens skoler Vejen Kunstmuseum - gratis adgang og workshops for kommunens skoler Med skolen i biografen - kommunen yder tilskud til, at klasser tilbydes biografforestillinger samt transport med en betaling på blot 15 kr. pr. elev.</p> <p>Der er en særlig indsats hvert år i uge 39-41, hvor kommunen i forbindelse med Dansk Naturvidenskabsfestival udarbejder et katalog over tilbud og delvis stiller bus til rådighed.</p>
<p>Målgruppe</p> <p>Grundskoler i Vejen Kommune må anvende tilbuddene. Der kommunikerer via de enkelte aktørers hjemmesider, via kommunens naturfagskonsulents information samt via skoleledernes information til deres personale.</p>
<p>Økonomi</p> <p>Der findes et samlet tilskud til museers drift fra Vejen Kommune på ca. 7,2 mio. kr. Det ydes ikke særskilt tilskud til skoletjenesteaktiviteter.</p>
<p>Organisering</p> <p>Politisk har kommunalbestyrelsen bestemt, hvilke aktører der støttes, og forvaltningen, dvs. Kulturafdelingen, administrerer budgettet. Den praktiske organisering foregår ved direkte kontakt fra lærerne til aktørerne. Skoleledere, Pædagogisk Læringscenter og naturfagskontaktpersoner på skolerne er i årets løb involveret og sørger for information på skolerne. I forbindelse med Dansk Naturvidenskabsfestival foregår bookningen delvis direkte og dels via naturfagskonsulenten.</p>
<p>Mål</p> <p>Der har i Vejen Kommune været et ønske om, at kommunens skoleelever besøger Orion Planetarium mindst tre gange i deres skoletid. Der har ikke været organiserede registreringer af skolernes besøg på institutionerne i øvrigt.</p>

Historik

Historisk set ikke en egentlig koordinering på området andet end at kommunalbestyrelsen har bevilget driftstilskuddet, som kulturafdelingen har administreret i samråd med de enkelte institutioner.

I forbindelse med forarbejdet til skolereformen har kommunen arbejdet med projekt "En længere og mere varieret skoledag", hvor målet med projektet har været at sætte fokus på naturfag ved inddragelse af uformelle læringsmiljøer. Projektet har skabt en øget opmærksomhed fra både politisk og forvaltningens side i forhold til at arbejde fremadrettet med uformelle læringsmiljøer samt bidraget med en række erfaringer i forhold til implementering af folkeskolereformen.

Fremtidsperspektiver

Skolereformen og deraf projektet "En længere og mere varieret skoledag" har afstedkommet, at der er blevet afholdt møder med aktørerne. På møderne tog man fat på, hvilken indsats og hvilke tilbud man ønsker i forbindelse med reformen, samt skabte mulighed for gensidig inspiration mellem aktørerne.

I forlængelse af møderne med aktørerne var lærere med interesse for feltet indbudt til et arrangement med kort introduktion til formidlings/skoletjenestetilbud i kommunen.

De gode erfaringer, projektet gav, vil på forskellig vis blive taget med videre. Man ønsker at knytte lærere tættere til institutionerne/aktørerne ved at afholde informationsarrangementer.

Museet på Sønderkov Slot har oprettet hjemmesiden vejentilviden.dk/jord, som tilbyder undervisningsforløb online. Orion Planetariet vil udvide deres tilbud med brug af vejentilviden.dk.

Det er planen, at nogle af institutionerne/aktørerne i fremtiden vil oprette tilbud for særligt interesserede elever/talentforløb.

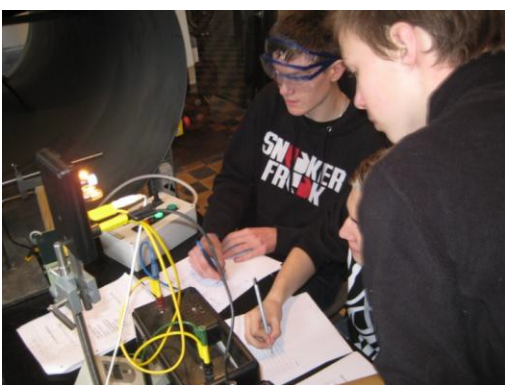
Der vil blive udarbejdet en kommunal læseplan/naturfagsstrategi, hvori brug af formidlings/skoletjenestetilbud vil indgå.

Sammenfatning/vurdering

Fordelen ved den "model", som har fungeret indtil nu, er, at det har været gratis for skolerne at benytte tilbuddene.

Erfaringerne fra projektet "En længere og mere varieret skoledag" har vist, at lærere/pædagoger i en vis grad ikke har kendt til eller været bevidst om de tilbud, de kunne benytte gratis i Vejen Kommune.

Ligesom man via projektet har fået opmærksomhed på, at der ikke har været samarbejde mellem aktørerne. Det samarbejde, som er opstået på baggrund af projektet, har skabt ny inspiration og videndeling, fx har nogle aktører fået "øje på" andre og yngre målgrupper.

Elever fra 9. klasse måler på vindmøllens effekt i forhold til vindhastigheden i vindtunnelen på Poul la Cour Museet.

2. klasse i gang med "astronauttræning" for at vise, at man skal kunne bruge alle sanser og være meget opmærksom, hvis der sker noget, på Orion Planetariet.

Vesthimmerland Kommune

VESTHIMMERLANDS
KOMMUNE

- lyst til at gøre en forskel

Hvem indgår i modellen?
<p>De primære: Vesthimmerlands Museum, herunder også Herregården Hessel og Ertebøllecenteret. Limfjordsmuseet har ansøgt om en lignende aftale om kommunal aftale om støtte til formidling.</p> <p>De sekundære: Det Børnekulturelle Netværk, Skolebibliotekarer, BMMK (Børns møde med kunsten). Johannes V. Jensen Museet. Museerne i Vesthimmerland repræsenterer tilsammen både et kulturhistorisk museum, et stenaldercenter og herregårdslivet i 1800-tallet gennem levende værksteder, rollespil o.m.m.</p>
Målgruppe
<p>Museernes læringstilbud er åbne for alle børn fra skoler, daginstitutioner m.m. Læringstilbuddene udvikles af museumsformidlerne i samarbejde med skolelærere. Museerne annoncerer selv for deres læringstilbud på deres hjemmesider. De sender selv information ud til skolerne, og samtidig udsendes alle tilbud også på skolernes Fællesnet.</p>
Økonomi
<p>Vesthimmerlands Museum understøttes økonomisk med 200.000 kr. fra Børne- og Skoleforvaltningen. Disse penge er allokateret til at dække en del af lønnen for en fuldtidsansat museumsunderviser. Kultur og Fritid står for driftsudgifterne til museet. Museets tilbud er gratis for kommunens børn. Der betales en materialeafgift på op til 300 kr. på nogle af de værkstedsorienterede tilbud.</p> <p>Det Børnekulturelle Netværk råder over 133.000 kr. til teaterforestillinger på alle skoler. Det betyder, at alle børn i kommunen ser professionelt teater tre gange i løbet af deres skoletid. Kommunen indbetaler til Kulturaftale Nordjylland. Det betyder, at skolerne bl.a. kan ansøge om tilskud til læringsaktiviteter hos BMMK (Børns møde med kunsten).</p> <p>Eksternt eller samfinansierede aktiviteter: Kommunen bruger ressourcer til at hjælpe med udfærdigelse af projektansøgninger. Kommunen har i 2014 søgt eksterne midler og modtaget i alt 245.000 kr. til at udvikle en platform, hvor alle uformelle læringsrum i kommunen kortlægges. Platformen opbygges, vedligeholdes og udbredes af kommunens skolebibliotekarer.</p> <p>Folkebibliotekerne har fået bevilget 346.000 kr. til et PopUpEKSPERIMENTARIUM, der skal arbejde med digital dannelse (børns udvikling af kompetencer i at bruge, opdage og reflektere over handlinger i det digitale univers). De samarbejder med to skoler om projektet. Kulturskolen har fået 200.000 kr. til at udvikle "En udvidet musisk skoledag". Fem folkeskoler har deltaget i forsøgsprojektet, og det ser ud til, at arbejdet fortsætter efter forsøgsperioden.</p> <p>Vesthimmerlands Museum har sammen med 8 andre museer fået 1,7 mio. kr. til et projekt, der hedder "Museumsundervisning for børn med særlige behov", der skal udvikle særlige forløb til målgruppen, vidensdele og erfaringsudveksle og ikke mindst skabe netværk blandt museerne for undervisningsforløb for børn med særlige behov.</p>

Organisering

Der arbejdes ikke i en fast organisering.
Museerne organiserer selv i høj grad deres skoletjeneste.

Kommunen har et børnekulturelt netværk, hvor alle kulturinstitutioner og institutioner er repræsenteret. Desuden deltager kulturkonsulenten, naturvejlederen, skolebibliotekskonsulenten og en udviklingskonsulent i disse møder. Dette forum bruges til at informere om, hvad der er gang i rundt omkring. Der debatteres, og når der opstår gode idéer, nedsættes der mindre udvalg, der arbejder videre med idéerne. Kommunen yder herefter forskellig bistand i nogle tilfælde som fundraising, andre gange som pædagogisk bistand etc. for at få idéerne ført ud i livet.

Mål

Kommunen stiller ikke krav til egentlige resultater.
Museets skoletjeneste er fuldt booket hele året rundt, så det må siges at være en meget stor succes.
I kommunens strategi for børnekulturområdet fra 2009 er der netop målsætninger om bl.a. at eksperimentere med kunst, kultur og videnskab både i formelle og uformelle læringsmiljøer.
Det menes i høj grad at være opfyldt med inddragelse af kommunens kulturinstitutioner.

Historik

Det Børnekulturelle Netværk opstod ved kommunesammenlægningen for 7 år siden.
Ansættelsen af en museumsunderviser for 2 år siden blev iværksat, da et projekt støttet af Kulturministeriet sluttede, og man måtte finde en ny løsning.

Fremtidsperspektiver

Kommunen arbejder på en revideret strategi på børnekulturområdet. Heri ligger planer for at opbygge en fælles koordineret skoletjeneste, og der arbejdes pt. på finansiering af dette. I den nye kulturstrategi ligger der også et ønske om at få tydeliggjort, hvordan man i en landkommune kan opfylde Fælles Mål f.x ved udarbejdelse af en lokal kanon inden for kunst, kulturarv, musik, litteratur, teater, dans.

Sammenfatning/vurdering

Ansættelsen af en museumsunderviser har fungeret i to år, og der kæmpes fortsat for at skaffe den nødvendige kapital til en fastansættelse. Det har været en fantastisk gevinst for skolerne, at det er blevet en mulighed. Bl.a. udvikling af nye indsatser, fx udvikling af læringsrum og -tilbud for børn med særlige behov.

Viborg Kommune

Hvem indgår i modellen?

Kulturelt LæringsCenter Viborg (KLC Viborg) inkluderer udbud fra alle de kulturelle tilbud i Viborg Kommune: Kulturinstitutionernes Netværk, foreninger, erhvervsliv, frivillige, Skole/kirketjenesten, kunstnere m.fl.

Kulturinstitutionernes Netværk er etableret på tværs af alle kultur- og vidensformidlende institutioner i Viborg Kommune: Viborg Kunsthall, Skovgaard Museet, Viborg Museum, Stationen, Carte Blanche, Kulturskolerne i Viborg, Naturvidenskabernes Hus, Energi Museet, Naturskolerne og Hvolris, Biblioteket, Kulturprinsen, Animationskolen m.fl.

Målgruppe

KLC Viborg er et samlet tilbud til alle børn og unge fra 0-18 år i skole- og dagtilbudstid.
KLC Viborg udvikler læringsforløb i samarbejde med udbydere, lærere og pædagoger.
Kulturinstitutionernes Netværk søger altid at inddrage og involvere slutbrugerne i udviklingsarbejdet.

Økonomi

For 2014 er der afsat 450.000 kr. finansieret ligeligt af Børn & Unge- (B&U) og Kultur, Service og Events- (KSE) forvaltningen. KLC Viborg har eget sekretariat, som består af 1 B&U-person, 2 KSE-personer og 1 tekniker, der til sammen udgør en halv stilling, dvs. 250.000 kr. årligt i lønninger. De resterende 200.000 kr. bruges til administration, udviklingspulje, print, materiale m.v.

I 2014 er der herudover afsat 500.000 kr. til en særlig transportpulje, som alle skoler og dagtilbud kan benytte, når de skal til kulturelle tilbud.

Budgettet for transport forventes forøget i 2015 til 800.000 kr.

Til dagtilbudsområdet er der desuden i 2014 afsat 1 mio. kr. til projektet Tusindben.

Udgangspunktet for projekt Tusindben har været tre af de læreplanstemaer, som der på landsplan er meldt ud, at dagtilbudsområdet skal arbejde efter: Krop og bevægelse, Natur og naturfænomener og Kultur og kulturelle udtryk. Målgruppen er alle børn i 0-6-årsalderen fra dagtilbuddene. Kommunen er delt op i tre områder, som på skift deltager/benyttede de forskellige dele af projektet.

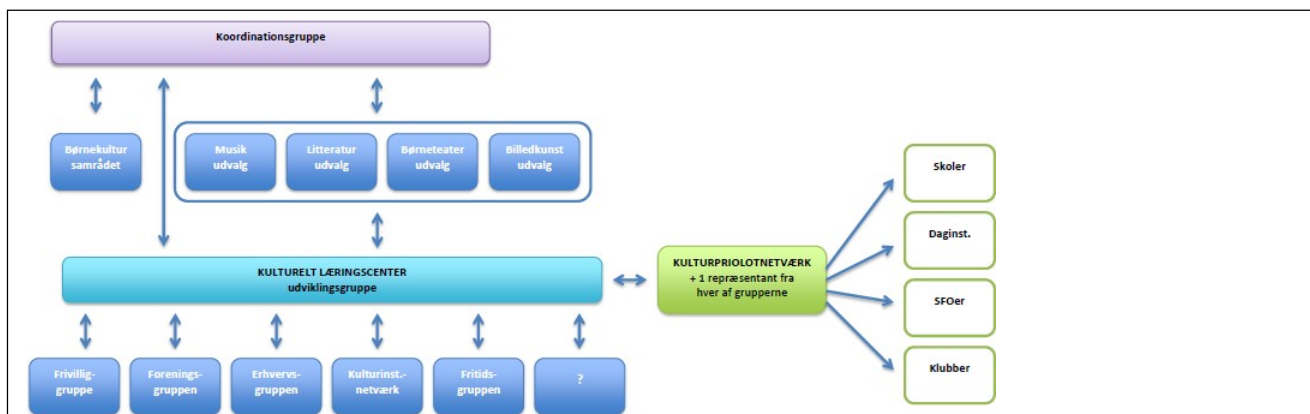
(Link til Tusindbenet: <http://kommune.viborg.dk/Borger/Boern,-unge-og-familie/Dagtilbud-0-6-aar/Tusindbenet>)

Organisering

KLC Viborgs sekretariat er omdrejningspunkt for udviklingen af læringsforløb i kommunen og drevet i samarbejde mellem Børne- og Ungeforvaltningen samt Kultur, Service og Events. Det er sekretariatet, der i samarbejde med de enkelte institutioner varetager udvikling af konkrete læringstilbud/forløb.

KLC Viborg er på politisk niveau en del af en fælles børnekulturstrategi, godkendt af byrådet i efteråret 2013, hvori indgår en tværgående koordineringsgruppe, der refererer til chefniveau, Kulturinstitutionernes Netværk, fagudvalg for musik, teater, billedkunst mv., Kulturpilot-netværk i samarbejde med PLC, dagtilbud, klub og SFO.

Se organisationsdiagram vedr. børnekulturstrategien.

Til KLC Viborg er knyttet en tværgående arbejdsgruppe, der lægger de overordnede principper for arbejdet. Kulturinstitutionernes Netværk mødes to gange årligt til koordinerende arbejde og erfaringsudveksling.

Mål

Formålet med KLC Viborg er at sikre øget og lige adgang til æstetisk læring gennem kunst- og kulturfaglige aktiviteter og oplevelser som en integreret del af dagligdagen i skole og dagtilbud. Endvidere at kulturinstitutioner m.fl. stiller kultur-, kunst- og naturoplevelser til rådighed og herigennem søger at udvikle børn til selvstændige individer i et demokratisk fællesskab.

Historik

Med baggrund i ønsket om bedre samarbejde, videndeling og netværk med børn og unge i centrum er Viborg Børnekulturstrategi blevet til og færdiggjort i efteråret 2013 på tværs af kommunale afdelinger, kulturinstitutioner m.fl. Med blikket rettet mod den nye folkeskolereform er KLC Viborg blevet etableret og har sine første samlede tilbud på banen august 2014. Portalen, som alle kulturelle tilbud formidles igennem, er et subsite under www.skoletjenesten.dk med eget domæne: www.klcviborg.dk.

Der arbejdes både med traditionelle udbydere og med nye muligheder for foreninger, erhvervsliv og selvstændige.

Fremtidsperspektiver

KLC Viborg lægger fremadrettet stor vægt på tre punkter:

- Formidling: udvikling og synliggørelse af platform
- Udvikling: kurser for Kulturpilot netværket, studiegrupper, tværinstitutionelle og tværæstetiske samarbejder
- Tilgængelighed: transportordning, billigere tilbud

Sammenfatning/vurdering

KLC Viborg er stadig i opstarten, men ser lovende ud.

Den tværgående børnekulturstrategi har været en stor hjælp til at skærpe kommunikationen aktørerne imellem. Strategien er stadig uprøvet, så der går et par år, inden den bliver foldet ud i alle sine muligheder.